

מגזין הבנקאות הפרטית

ספטמבר 2016

מחיר 40 ש"ח

שנה טובה
ומתוקה!

מה יהיה
עתיד הבנקאות?
ד"ר איתי גלילי, עמ' 4

מה שהיה הוא שיהיה
רו"ח ראובן שיף, עמ' 12

סופר קאר - לא רק לסופר!
טל הר אבן, עמ' 24

המדריך למימון ישיר בנדל"ן
עופר מושקוביץ, עמ' 6

תמונת השער: דיג אסור על
גדות הירקון, הניה גור-אריה, עמ' 32

ייעוץ השקעות מתקדם ללקוחות הבנקאות הפרטית

נסיון, אובייקטיביות, מצוינות ומוצרים מתקדמים

בנקאות פרטית זה פיננסים

ייעוץ השקעות יזום לתיקים מנוהלים

ייעוץ השקעות יזום לתיקים מנוהלים מיועד לספק למשקיעים הפרטים מנגנון אופטימיזציה ושליטה בעבודה מול בתי השקעות.

ייעוץ השקעות ותיקים ומנוסים בונים אסטרטגית השקעות ללקוח על פי הצרכים הספציפיים המוגדרים מראש כגון: יעוד הכסף, מגוון סיכונים השקעה, שווקים בישראל או בחו"ל וכו'.

לאחר בניית אסטרטגיית השקעות, ממליצים ללקוח על בתי השקעות המתאימים בהתאם ליעדים שנקבעו. פתיחת חשבונות מנוהלים באמצעות בתי השקעות תעשה לאחר בחירה של המנהל הספציפי שינהל את תיק ההשקעות בהתאם לניסיונו ולהתמחותו.

ייעוץ יזום שוטף לתיק השקעות

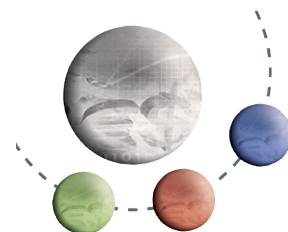
למרות שהעולם הפיננסי דינמי מאוד ורווי במידע המתקבל בצורה אינטנסיבית, יש חשיבות רבה לקריאה ביקורתית של מידע כלכלי, לא להגיב במהירות לאירועים מיידים.

יש חשיבות רבה למעקב רציף אחר הנעשה בשווקים ולפנות בהצעת השקעה בהינתן שההשקעה הבשילה לפרמטרים של כדאיות כלכלית בפיננסים.

ייעוץ ההשקעות, מנהלים מעקב רציף אחר תיק ההשקעות של הלקוחות ופונים באופן יזום ללקוחות לצורך עדכון ושינוי תיק ההשקעות על פי צורך.

לפרטים נוספים ו/או לקביעת פגישה אישית לא מחייבת:
www.nihulhon.co.il ,07777-83000

תוכן העניינים

מה יהיה עתיד הבנקאות?

4 ד"ר איתי גלילי, פיננסים ניהול הון פרטי

המדריך למימון ישיר בנדל"ן

6 עופר מושקוביץ, פיננסים ניהול הון פרטי

סקירה ותחזית רבעונית - נכון ל 30.8.16

8 מיכל יוזפסון, מנהלת מערך ייעוץ השקעות פיננסים ניהול הון פרטי

מה שהיה הוא שיהיה

12 ר"ח ראובן שיף, RSM שיף הזנפרץ ושות' רואי חשבון

זה לא קופה - זה קופה!

14 אורלי גולדמן, יועצת ארגונית

על הנתיב המהיר לדלאור

16 עו"ד שרון ורקר-שגיא ועו"ד יאיר שילוני

חלימה חריגה בהקיץ

18 פרופ' שמאי צורי-סימון, החוג לפסיכולוגיה באוניברסיטת חיפה

חוקרים מאוניברסיטת תל אביב חשפו חוקים שמכתיבים

הורשה אפיגנטית שלא דרך ה-DNA

19 ד"ר עודד רכבי, אוניברסיטת תל-אביב

זה סוף הפרדוקס

20 ד"ר גד אשר, מכון וויצמן למדע

רחם שריני - לא למהר להסיר

22 ד"ר דובי לקסמן, איה מדיקל

סופר קאר - לא רק לסופר!

24 טל אבן, Even better

"תנועה היא חיים, החיים הם תהליך. שפר את איכותו של

התהליך ותשפר את איכות החיים" (משה פלדנקרייז)

26 ליאת פיש, מורה לפלדנקרייז

קסמי המזרח של פס

28 כתב וצילם: ד"ר גלעד (גילי) חסקין, מדריך טיולים

יהודייה הקטנה שהראתה להיטלר מאיפה משתין הדג

31 יובל מלחי, מרצה להיסטוריה, פודקאסטר

גלריית הבנקאות הפרטית

32 תערוכה ציורים מאת הניה גור אריה

דבר יושב ראש קבוצת "פיננסים" מר אורי גלילי

קוראים יקרים,

שורות אלה נכתבות בתחילת חודש ספטמבר עם שוב הילדים לספסל הלימודים. זו כנראה אחת הסיבות לאופטימיות שתקפה אותי.

בתחרות הקבועה בין האופטימיים לפסימיים, למרות כל החששות והסכנות, יד האופטימיים הייתה על העליונה גם השנה. התמונה הכללית מראה שהושגו שיעורי תשואה סבירים באפיקי ההשקעה המגוונים שעומדים לרשות המשקיעים. שיעור הריבית האפסי גרם קשיים לאלה שאינם יכולים או רוצים להפסיד אבל יש תקווה. השתפרו הסיכויים לעליית ריבית בארה"ב ובכך גם ייתן אישור פורמלי שהכלכלה צומחת. יש לזכור שתהליך עליית הריבית יחשוף אותנו המשקיעים לסיכונים שונים.

איני רואה סיבה לחנוג את תקציב המדינה המוצע לשנים 2017-18. זו הצעת תקציב גרועה שמנצלת גידול בהכנסות המדינה בעיקר ממיסוי נדל"ן ורכב להעברת מקורות לקבוצות לחץ וסקטורים מועדפים בהתאם להסכמים קואליציוניים או לחצים פוליטיים. זאת על חשבון ההשקעה בעתיד, בתשתיות, בבריאות ובחינוך מעבר לגידול הצפוי באוכלוסייה. אולם כל אלה זקוקים לסכומים גדולים וישארו פרי רק בעוד שנים. ועדיין לא התחילו הדיונים בוועדת הכספים של הכנסת מהם בוודאי לא נרווה נחת.

שמחתי לקרוא בעיתונות שאיריס לוונשטיין-לוי עתרה לבג"צ בדרישה שיאפשרו לה להתמודד על תפקיד המנהל הכללי של המרכז הרפואי וולפסון בחולון. איריס אינה רופאה אך היא כנראה מנהלת מצוינת בתחום הבריאות. ההסתדרות הרפואית (כלומר ועד הרופאים הארצי), בניגוד למקובל בעולם המערבי, זורשת שלתפקיד ייבחר רופא ורק רופא. כולם מסכימים שניהול בית חולים הוא תפקיד קשה ומורכב הדורש יכולות ניהוליות ומנהיגותיות גבוהות. אם כך מדוע לא לבחור מנהל כללי מצוין גם אם אינו רופא? הרי יהיה כפוף לו מנהל רפואי! ממה הם חוששים? מה השיקולים האמתיים שלהם? מדוע משרד הבריאות מוכן להיכנע בנושא כה חשוב ועקרוני? אני מאחל לאיריס לוונשטיין-לוי לזכות בבג"צ, זכיה שתאפשר לה ולמעומדים נוספים ראוים להתמודד על התפקיד הקשה.

איחולי שנה טובה לבית ישראל

הבנקאות הפרטית

עורך ראשי: אייל גור אריה
מנהל המכירות: אייל קמר
מנהלת פרסום: תמי שרגוביץ, טל: 07777-83055, 054-4739374
עיצוב והדפסה: אבי בלוק ואורית זיו-בלוק
מנכ"ל: ד"ר איתי גלילי
מו"ל: קבוצת פיננסים גג בע"מ
טל: 07777-83044, פקס: 07777-83045
דוא"ל: service@finance-inst.co.il

www.bankautpratit.co.il

כל הכתבות המקצועיות במגזין זה, נועדו לשם מסירת מידע בלבד, ובשום אופן אין לראות בהן חוות דעת, הצעה, המלצה או יעוץ/שיווק לרכישה ואו החזקה ואו מכירה של ניירות ערך ואו הנכסים הפיננסיים המתוארים בהן. הסקירות מתבססות על מידע אשר פורסם לציבור, אשר הכותבים ומ"ל המגזין מניחים כי הוא מהימן וזאת מבלי שביצעו בדיקות עצמאיות לכירור מהימנות, דיוק ושלמות המידע. המידע המופיע בכתבות המגזין, אינו מתיימרות להכיל את כל המידע הדרוש למשקיע פוטנציאלי ואינו מתיימרות להוות ניתוח מלא של כל העובדות והפרטים המופיעים בהן. המידע, הפרטים והניתוח המפורטים, לרבות הדעות המובאות, בסקירות ובכתבות, עשויים להשתנות ללא מתן הודעה נוספת. הכתבות הן על דעת הכותבים בלבד ומשקפת את הבנתם ליום כתיבתן. הכתבות והסקירות לא מהוות תחליף, בשום צורה שהיא, לייעוץ/שיווק השקעות המתחשב בנתוני וצרכי המיוחדים של כל אדם. הכותבים ומ"ל המגזין לא יהיו אחראים, בכל צורה שהיא, לכל נזק ו/או הפסד שייגרם כתוצאה משימוש בסקירות ו/או בכתבות המופיעות במגזין זה, ככל שייגרם כזה, וכן הם אינם יכולים לערוך ו/או להיות אחראים למהימנות, דיוק ושלמות המידע המפורט בכתבות ובסקירות. יובהר להלן כי הכותבים וכן המ"ל, דוסקיס, במישרין או בעקיפין, באמצעות חברות קשורות, בין היתר, במתן שירותי ניהול השקעות, ייעוץ השקעות, ניהול קרנות נאמנות, ניהול קופות במל ניהול קרנות פנסיה, חיתום ובנקאות השקעות וכתוצאה מכך, עשוי להיות להם עניין בניירות ערך ו/או הנכסים הפיננסיים הנכללים בסקירות ובכתבות, ככל שמפורטים כאלה, מעת לעת, לפני פרסום הסקירות והכתבות, בזמן פרסומם ולאחר פרסומם. הכותבים והמ"ל אינם מתחייבים ואין בסקירות ובכתבות משום תחייבות להשגת תשואה כלשהי או רווח כלשהו כתוצאה מכל סוג של פעולה בהתאם לאמור בהן. הסקירות והכתבות הן רכושן הבלעדי של הכותבים והחברות בהן הם עובדים ואין להעביר לזד, להעתיק, לשכפל, לצטט, לפרסם בכל אופן, להדפיס, לצלם, להקליט או להעתיק את הכתבות, באופן מלא או חלקי, מבלי לקבל אישור מראש ובכתב.

מה יהיה עתיד הבנקאות?

הצפויה במערכת הבנקאית תלויה בעיקר ברגולטור (הכנסת, משרד האוצר, בנק ישראל, פיקוח על הבנקים וכו'). באחת ההתבטאויות של שר האוצר, הוא צוטט כמעריך שבעתיד לא יהיו בנקים. יתכן ואמירה זו מוגזמת, אך יחד עם זאת, ננקטים צעדים רגולטורים ראשוניים. אישור רגולציה על פלטפורמות הלוואות צרכניות באמצעות האינטרנט (צעד הצפוי להגדיל את האמון במערכות אלו). הפיקוח על הבנקים נוקט בהקלות חשבונאיות לבנקים במטרה שיפרישו כספים לטובת תכניות פרישה של עובדים כהערכות לבאות.

מה גרם לכך שהבנקים מנסים כיום לקחת עמדת מובילות בתחום?

המערכות הבנקאיות מאוד שמרניות ושינויים מערכתיים מטבע הדברים אינם מזהים עם מערכות בנקאיות שמרניות. התשובה לכך טמונה בגודל הסיכון העסקי שהם רואים לנגד עיניהם. גודל השינוי העומד בתחום הבנקאות הנו כה משמעותי עד שמציב את עצם השאלה בצורך בבנק בסימן שאלה. כדי שאמירה זו תהייה מובנת אני מבקש להרחיב מעט במהפכה הטכנולוגית שיבשת אפריקה עוברת בעשור האחרון.

באפריקה הנגישות לשירותים בנקאיים בסיסיים זמינה לפחות משליש מהאוכלוסייה. תהליך קבלת כסף מסובך מאוד בשל מחסור בסניפי בנק. פדיון שיק בנקאי כרוך בימים עד להגעה לסניף להפקדתו וסיכון רב לגניבה בדרך. מאידך, בעשור האחרון התרחבה באופן מואץ מאוד חדירת הטלפוניה הסלולרית באפריקה והנגישות לאוכלוסייה עלתה מאוד.

שמעתם על ה M-Pesa ?

בשנת 2007 חברת התקשורת ספארי-קום מקנייה השיקה שירות העברת כספים דיגיטלי בין מנויים. השרות התאפשר באמצעות ענק התקשורת Vodafone. העברת הכספים נעשית באמצעות שליחת הודעת SMS ממנוי למנוי בלחיצת כפתור (אין צורך בטלפון חכם).

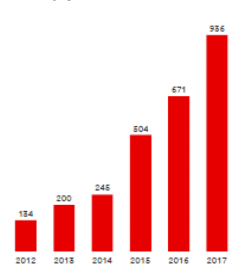
בשנתיים האחרונות הציבור שומע יותר ויותר על מהפכת ה"פינטק" (טכנולוגיה פיננסית). תעשיית ההון סיכון העולמית הולכת ומפנה הון רב יותר לתחום השקעה בסטארט אפים. אלו מנגישים שירותים פיננסים במגוון רחב של תחומים במהירות רבה ועלויות נמוכות מאוד ביחס לתפעול מערכות בנקאיות יקרות מאוד ולא יעילות. ערים מרכזיות בעולם מנסות למצב עצמן כמרכז טכנולוגי ל"פינטק" ולעודד יזמים בתחום הלוהט להקים את פעילותן אצלן, בהן: לונדון, ברלין ות"א.

תחום ה"פינטק" החל למעשה במקביל להתפתחות עידן המחשוב, אך המהפכה האמתית התאפשרה בזכות התפתחות מחשוב הענן. עידן הסמרטפונים חיבר מיליארדי אנשים לרשת טכנולוגית פעילה. ההתפתחות המהירה בתחום נעשתה במקביל לתקופת המשבר הפיננסי הגדול שלאחר 2008, עידן בו רבים נפגעו באופן ישיר מהתנהלות המערכות הבנקאיות הגלובאליות. עוצמת המשבר יצרה חוסר אמון חריף בין הציבור למערכות הבנקאיות ומערכות הפיקוח עליהן.

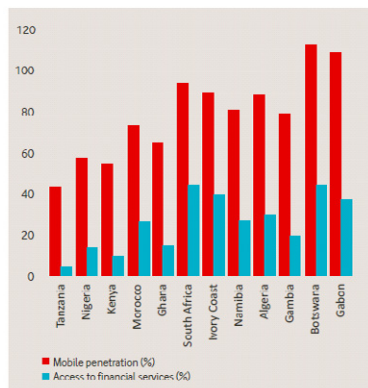
נדמה שבשנתיים האחרונות הבנקים מתחילים להבין שתפקיד הבנקאות המסורתית עומד להשתנות ולמעשה הבנק של העתיד צריך להיות פלטפורמה שתנגיש לציבור את היישומים הטכנולוגיים ולא להיאבק בשינוי (אשר כנראה נועד לכישלון ידוע מראש). זו הסיבה שהבנקים מקימים ומרחיבים מחלקות טכנולוגיה ובמקביל יוזמים מבצעי פרישה לעובדים. בישראל התהליך אף עלה מדרגה ביוזמת בנק ישראל והמפקחת על הבנקים אשר מעודדת יוזמת הבנקים בתחום. לצד הטמעת טכנולוגיות, הבנקים הגדולים בעולם ובישראל החלו להשקיע בסטרטאפים בתחום ואף החלו לקחת חסות על ימי עיון, כנסים ופעילויות ציבוריות בתחום וזאת במטרה להצטייר לא כמובלים לשינוי אלא כמובילים שינוי.

ללא שינוי מהיר, המערכות הטכנולוגיות יכולות ליתר פעילויות משמעותיות של הבנקאות. המחסום הקובע את עוצמת הפגיעה

Mobile payment transaction value (US \$bn)¹

1. Source: MindCommerce August 2012

Source: GSMA 2012

באישור רגולטורי של שימוש בשרות של העברת כספים דיגיטלי פותח תקווה רבה לאוכלוסיות שחוסר הנגישות לשירותים בנקאיים לא אפשרה להם לצאת ממעגל העוני. אחת הדוגמאות המרתקות הנה שבאמצעים פשוטים כפרים נידחים יכולים להתחיל לקבל תשלום בעבור מכירה של אנרגיה סולארית לרשת החשמל. לראשונה, אוכלוסייה במקומות נידחים יכולה ליהנות מיצוא חשמל למוסדות מדינה בשימוש פשוט ולקבל הכנסות כספיות ולא באמצעות סחר חליפין בסחורות.

אזרחי קניה מרגישים גאווה לאומית רבה בזכות המהפכה של העברת הכספים ורואים בו בשורה לעולם. אכן, בשנים האחרונות, בשורת השרות התשלום הדיגיטלי יוצאת מגבולות אפריקה למדינות מתפתחות נוספות.

לסיכום, ניתן להבין שהאצת החיבור של מרבית האוכלוסייה במדינות המפותחות לרשת האינטרנט באמצעות טלפונים חכמים מהווה אתגר עצום למערכות הבנקאיות הוותיקות. אופן האיום תלוי בהחלטתו של הרגולטור לאפשר שימוש באמצעים טכנולוגיים להעברת כספים, מתן אשראי ובניית אפיקי חסכון. יש חשיבות שתהליך המעבר לבנקאות דיגיטלית יהיה בטוח, אך אין לחסום את התחרות המתפתחת. הנגשת שירותים בנקאיים מהירים וזולים הנה אמצעי חשוב בהגברת יכולת הצרכן והעסקים הקטנים והבינוניים להאיץ את הצמיחה. מוטב והבנקים ימשיכו לבחון את המודל העסקי לטווח ארוך אשר צריך להביא ערך אמיתי ללקוחות, בדמות פיתוח מוצרים פיננסיים וכן באמצעות ליווי עסקים במתן אשראי באופן נגיש וידידותי יותר.

שליחת הודעה מאפשרת העברת כסף מחשבון המנוי השולח לחשבון המנוי המקבל. ניתן לטעון את חשבון המנוי ביתרת מזומנים באמצעות שימוש בכרטיס דיגיטלי לטלפון אשר נרכש בעמדת סוכן (בתחנת דלק, מכולת, או כל תחנת ממכר אחרת המקבל זיכיון למעשה הרשת המתרחבת של עסקים קטנים המספקים שירותים של טעינת כרטיס מנוי מיתרת את הצורך בסניפים בנקאיים. העסקים הקטנים קיימים בלאו הכי ומכירת כרטיסי טעינה מרחיבה את סל המוצרים שלהם ומקור פרנסתם.

כדי להבין את עוצמת השינוי, להלן עיקרי הפרסומים בנושא של חברת Vodafone לבעלי המניות מהמחצית הראשונה של 2016: "לראשונה מספר המשתמשים חצה את ה-25 מיליון, אודות לצמיחה שנתית של 27.1% ופתיחת שווקים בגאנה ואלבניה. רשת הסוכנים עלה ל-261,000 נקודות מכירה. השירותים אותה החברה מספקת התרחבו מהעברת כספים לביצוע תשלומים כגון משכורות, חשבונות, חשמל, טלוויזיה, שכר לימוד, ביצוע חסכונות וקבלת הלוואות. בהודו האפליקציה מאפשרת לראשונה ביצוע פעולות ב-ebay. בקנייה מתאפשרת העברת כספים של ארגונים למחנות פליטים."

ההצלחה המסחררת של ה-M-pesa התאפשרה הודות לתמיכת הממשלה והרגולטור בקנייה באישור השירות. השירות נמצא בטוח לשימוש וכן זול לעומת כל שרות בנקאי מתחרה. גם המסר השיווקי "שלח כסף הביתה" הצליח מעל המשוער. החשיבות

המדריך למימון ישיר בנדל"ן

שימוש בהון עצמי. משקיעים רבים נוקטים בשיטה הזו. משקיעים אחרים משתמשים במינוף וכמובן פונים לבנקים או חברות השקעה לצורך מימון העסקה. על מנת להיות מאושר להלוואה בבנק על האזרח האמריקאי להיות בעל היסטוריית אשראי טובה, שתהיה לו הכנסה גבוהה, שהיחס בין החוב להכנסה יהיה נמוך וכמו כן עליו לממן חלק מסוים מהון עצמי כתשלום מקדמה. משקיעים ישראלים אינם יכולים לקבל משכנתא בארה"ב ולכן נותר להם לממן מבנקים מקומיים או גופי השקעה אחרים המעניקים הלוואות כנגד חסכונות שונים. אבל מה יעשה משקיע אשר אינו יכול או אינו רוצה לקחת הלוואה בבנק או גוף פיננסי אחר? ובכן, לשוק הנדל"ן בארה"ב יש כלים יצירתיים במיוחד אשר עוקפים את המערכת הפיננסית ויוצרים מימון ישיר בין הקונה למוכר.

1. OWNER FINANCE הכלי הראשון העומד בפני המשקיע הרוצה למנף את השקעתו הינו קניית הבית בתשלומים. על מנת שהנכס יוכל להימכר בשיטה זו, עליו להיות נקי ממשכנתא או חובות אחרים (Free&Clear). כמובן שרוב המוכרים ירצו לקבל את כספם במזומן כנגד העברת הבעלות על הנכס אבל בשיטות המימון היצירתיות אנו מתמקדים במוכרים בעלי מוטיבציה למכור והזמן דוחק בהם, כגון: מעבר עבודה, גירושין, מחלות ועוד נסיבות שהן חלק בלתי נפרד מהחיים. מצב נוסף שבו המוכר יהיה מוכן למכור את הבית בתשלומים הוא שהמוכר כבר מבוגר ונמאס לו מכאב הראש של ניהול הנכס, אבל עדיין מעוניין לקבל הכנסות שוטפות בנינו. במקרים אלה פעמים רבות נמצא את המוכרים מעוניינים למכור גם בתנאי owner finance. תנאים אלה כוללים תשלום מקדמה והיתר בתשלומים שלעיתים משקפים ריבית גלומה ולעיתים ללא ריבית, הכל תלוי במידת הלהיטות של המוכר למכור ובמשא ומתן המתקיים בין הצדדים. לעתים הסיבה של המוכר להעדפת תנאים אלה הינה משיקולי מיסוי. אם הוא יודע שבגין המכירה במזומן הוא צפוי לתשלום מס גבוה, לעתים הוא יעדיף לחלק את תקבולי העסקה ואז חבות המס תקטן. סיבה נוספת למכירה בתנאים אלה של מימון ישיר בין המוכר לקונה היא שהמוכר חוסך תשלום של 6% למתווך.

השנים האחרונות מאופיינות במציאת חלופות לבנקים: פלטפורמות P2P המפגישות באופן ישיר בין לווים ומלווים, קרנות חוב המשקיעות בהשקעות אלטרנטיביות שונות ועוד. מגמה זו הולכת וצוברת תאוצה ומקטינה את תפקיד המערכת הבנקאית כמתווכת הפיננסית הקלאסית. דווקא בעולם ישן כמו נדל"ן מתגלה בארה"ב בין הקירות יצירתיות פיננסית הקיימת זה שנים ומתאימה לרוח החדשה המנשבת במערכת הפיננסית העולמית. עולם חדש שבו למערכת הבנקאית תפקיד הולך ופוחת גם בעולם הנדל"ן.

החיפוש אחר אפיקי השקעה אלטרנטיביים מביא אותנו לעתים להשקעות ריאליות כגון נדל"ן, ומאחר והתשואות על נדל"ן בישראל הן במקרה הטוב כ-5% אנו מחפשים את התשואות במחוזות אחרים. חשוב כמובן שהשוק יהיה שקוף, מוסדר ושהחוקים יהיו לטובת בעלי הנכסים. התנאים האלה מתקיימים בשוק הנדל"ן האמריקאי ויש אף אומרים כי השוק הזה הינו אידאלי (IDEAL) למשקיעים:

Income הכנסה: בית בארה"ב מניב תשואה גבוהה גם לאחר הוצאות.

Depreciation פחת: יש הכרה בהוצאות פחת שנתיות בגובה מחיר הבית חלקי 27.5 שנים.

Equity בניית הון: קניית הנכס בהנחה ממחיר שוק.

Appreciation עליית ערך: ממוצע רב שנתי כ-3% לשנה.

Leverage מינוף: היכולת לקנות בית בהון עצמי נמוך.

אם התרשמנו כי השקעה בנדל"ן בארה"ב הינה השקעה מניבה והגיבנית, כעת נשארה שאלת מימון העסקה. האפשרות הסבירה ביותר היא

רכש הקונה נכס ששווי 125,000\$ ובינתיים חלקו בנכס עולה עם הקטנת המשכנתא.

RENT TO OWN OR LEASE PURCHASE 3

עסקה זו היא שכיחה למדי ומתאימה למי שרוצה לקנות נכס, אבל אין לו יכולת לשלם את מחיר הבית בין אם שאין לו מספיק כסף למקדמה או שאין לו יכולת לקבל כרגע משכנתא. בעסקה זו יש שני מרכיבים:

1. הסכם שכירות שבו שכר הדירה מעט גבוה מהשוק כיון שחלק ממנו ישמש את הקונה לצורך קניית הנכס. למשל מתוך 1,000\$ שכירות חודשית אם 100\$ משמשים כזכות עתידית לקניה וההסכם הוא לשנתיים אז $2,400\$ = 24 * 100\$$ שייזקפו לזכות הקונה כחלק מהתשלום העתידי. החלק שנזקף לזכות הקניה העתידית נקרא Rent Credits.

2. הסכם אופציה המפרט מהו המחיר שבו לקונה יש אופציה לקנות את הנכס, מהו מחיר האופציה ולכמה זמן האופציה קיימת. בנוסף יהיה כתוב כמה משכר הדירה ייחשב כ-Rent Credits כפי שפורט. למשל, הסכם לקניית נכס במחיר 60,000\$ לתקופה של שנתיים. תמורת האופציה ישלם הקונה 5%. מתוך 1,000\$ שכר דירה, 100\$ ייזקפו לזכות הקונה מדי חודש לצורך הקטנת תשלום הקניה העתידית. במקרה הזה אם מימש הקונה את האופציה בסוף התקופה יישאר לו לשלם למוכר 57,600\$ (60,000\$ פחות 2,400\$).

היתרונות לקונה הם שבמשך חיי האופציה יש לקונה זמן כדי להשיג מימון וכמו כן יש לו זכות לממש את האופציה אבל לא חובה, ורק אם מתאים לו לממש את האופציה בגלל תנאי השוק או יכולת המימון הוא יפעל בהתאם.

דוגמה לעסקה כזו הינה מכירה של בית בסכום של 100,000\$ שלא רובצת עליו משכנתא או חובות אחרים. המוכר לא מעוניין לעבוד עם מתווך נדל"ן. ניתן להגיע עם המוכר לעסקה שבה משלמים לו 10,000\$ מקדמה והשאר ב-90 תשלומים חודשיים של 1,000\$ בריבית של 5% שנת.

OWNER FINANCE

SUBJECT TO 2 במקרים שבהם המוכר אינו מעוניין בשיטת owner finance ויש משכנתא על הנכס יש אפשרות להשתמש בשיטת מימון זו ששמה המלא הוא subject to existing loan. המשמעות היא שהקונה נכנס לנעלי המוכר בתשלומי המשכנתא אבל המשכנתא נשארת על שם המוכר. המוכר מעביר את הנכס על שם הקונה מיד. בשיטה זו ניתן לקנות נכס במחיר ההפרש בין המשכנתא לערך הנכס והיתר משלמים לבנק ובכך ממנפים את האשראי של המוכר. גם כאן מצב זה מתאים למי שמתקשה עם מכירת הבית ורוצה להיפטר ממנו מהר. הסטטיסטיקה לקיום subject to היא נמוכה יותר, רק כ-5% יסכימו לעסקה כזו אבל שווה להתאמץ. בנוסף, ההון העצמי בעסקה הולך ונבנה עם הקטנת גובה המשכנתא במשך השנים. סיבה נוספת שהמשקיעים מתאמצים להשיג עסקה כזו היא שהרבית שהבנקים גובים למשקיעים היא גבוהה יותר מאשר לקונים המתכוונים להתגורר בנכס. לכן כאשר המשקיע מחליף את המוכר במשכנתא הוא "יורש" את המשכנתא המקורית שניתנה למי שהתגורר בנכס.

דוגמה לעסקה כזו היא בית שניסו למכור אותו במחיר 125,000\$ ללא הצלחה וללא הצעות והמוכר עובר למדינה אחרת. על הנכס רובצת משכנתא של 110,000\$. המוכר קונה נכס אחר ולכן לא יכול לשלם את שתי המשכנתאות. במקרה כזה ניתן להסכים עם המוכר כי הקונה ישלם לו 15,000\$ והשאר בעסקת subject to, כלומר שהקונה ישלם לבנק את התשלום החודשי במקום המוכר, המשכנתא כאמור נשארת ע"ש המוכר אבל הנכס עובר מיד ע"ש הקונה. בכך עם תשלום של 15,000\$

סקירה ותחזית רבעונית - נכון ל 30.8.16

בריטניה) הבנקים המרכזיים מנהלים מדיניות מוניטרית מרחיבה ותיתכנה פעולות נוספות לעידוד הצמיחה.

מדיניות מוניטרית מרחיבה והתנאים הפיננסיים ממשיכים לתמוך בשווקים ועל אף שסיכוני המאקרו נותרו בעינם, תמחור בשווקי המניות נע בין סביר ליקר, תלוי איזה שוק בוחנים.

בהינתן שסביבת הריביות הנמוכה צפויה להישאר לאורך זמן, עולה השאלה האם לצורך ביצוע ההקצאה של הנכסים, יש משמעות להשוואה היסטורית של תמחור שווקי המניות במטרה להעריכם. למעט בארה"ב, העמדה של מנהיגי המדיניות הינה מרחיבה וקיימת מחוייבות לרכוש נכסים ולהזרים נזילות במידת הצורך. מדובר ברוכש (בנקים מרכזיים) שאינו רגיש לשינויי המחירים ובעל מאזן כמעט בלתי מוגבל. נראה, לפחות עד כה, שתמחור הנכסים חשוב פחות למשקיעים מאשר הניסיון להבין מתי תסתיימנה הרכישות והאם הבנקים יחזרו לפעילות במסגרת מסורתית יותר.

על אף סביבת הריבית, אנו לא יכולים להתעלם מן התמחור אשר להערכתנו הוא גבוה. אנו צופים תשואה עתידית מוגבלת בכל אפיקי ההשקעה.

בהינתן שהריבית בארה"ב תישאר נמוכה ובמדינות מפותחות אחרות שלילית, על המשקיעים לחפש פתרונות מחוץ לשווקים המסורתיים על מנת לייצר תשואה בתיקי ההשקעות.

אנו מעריכים שכל עוד התמחור יישאר גבוה ללא תמיכה של צמיחה כלכלית גבוהה יותר, שווקי המניות יחוו תנודתיות גבוהה מדי תקופה. הזרז לכך יכול להיות העלאות ריבית בארה"ב, תוצאות משאל עם בנוגע לרפורמות חוקתיות והשפעה על הממשל באיטליה, בחירות בארה"ב, האטה בסין וכן הלאה.

מניות ארה"ב. עונת הדוחות בארה"ב מסתיימת עם ירידה ברווחים בשיעור של 3.3% נכון לכתיבת שורות אלו, לאחר 5 רבעונים רצופים של ירידה. זאת בעוד שמדד ה-S&P500 עלה למעלה מ-6% מתחילת השנה. מדד זה נסחר במכפיל 20 על רווחי

על אף שהשווקים נראים יציבים, בשל אי וודאות גלובלית ותמחור גבוה של הנכסים, סביבת ההשקעות ממשיכה להיות מאוד מאתגרת. שווקי המניות התנערו מן הירידות החדות שספגו בעקבות היציאה של בריטניה מן האיחוד כתוצאה מנתונים כלכליים שפורסמו שהראו שההשפעה של עזיבת בריטניה את האיחוד האירופאי על הצמיחה מחוץ לבריטניה הינה מוגבלת ביותר.

הכלכלה העולמית ממשיכה לצמוח בקצב מתון, כאשר הצמיחה ברבעון השני של לא מעט כלכלות מפותחות היתה מאכזבת. המשק האמריקאי סבל מצמיחה נמוכה ברבעון השני (1.1%) על רקע ירידה במלאים וירידה בהשקעות. עם זאת נתוני שוק העבודה, נתוני הייצור ונתוני הצריכה היו טובים ומהווים אינדיקציה לצמיחה עתידית גבוהה יותר. כלכלת אירופה מראה סימנים מעורבים בנוגע לכיוון הכלכלה. נתוני הצמיחה עמדו על 0.3% ברבעון השני לעומת הרבעון הראשון, נמוך מקצב הצמיחה ברבעון הראשון עם זאת, נתוני הייצור לאוגוסט הצביעו על עלייה. כלכלת אירופה נהנית ממדיניות מרחיבה, אך סובלת מאי וודאות בנוגע להשפעה של יציאת בריטניה מן האיחוד האירופאי ומאי וודאות ביחס לרפורמות חוקתיות וחילופי שלטון באיטליה.

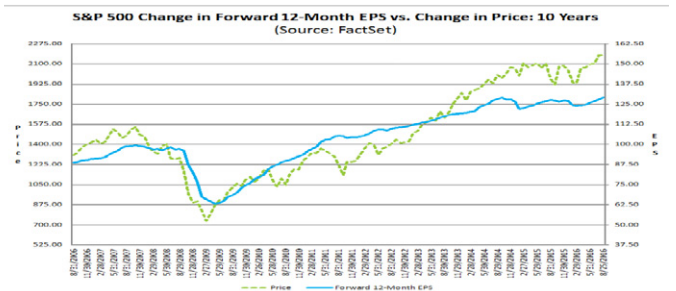
לעומתן, המשק הישראלי התאושש ברבעון השני וצמח בשיעור של 3.7% ובשיעור של 2.9% במחצית הראשונה של השנה בעיקר בשל צריכה פרטית גבוהה, הנתמכת בשוק עבודה חזק, עלייה בשכר ובסביבה ריבית נמוכה.

השווקים הפיננסיים ימשיכו להיות מושפעים ממדיניות הבנקים המרכזיים, כאשר המדיניות אינה אחידה. בארה"ב, בשל נתוני שוק עבודה ותעסוקה חזקים וצפי לעלייה באינפלציה לכיוון היעד של הבנק המרכזי צפויה בין העלאת ריבית אחת לשתיים עוד השנה. בלא מעט מהמשקים המפותחים מחוץ לארה"ב (אירופה, יפן,

הזה יכולה להביא לביצועי חסר, שכן השקעה במדד יוצרת חשיפה גבוהה לכלכלות, אשר שיעור הצמיחה שלהם נמוך, כמו גם החשיפה לסין באמצעות המדד יוצרת עיוות שכן אחוז גבוה מההשקעות מבוצע בחברות המוחזקות ע"י הממשלה בהן אין סיבה או מקום להשקיע. בהשקעה בשווקים אלו יש מקום להעדיף את שווקי אסיה אשר יש להם את הנמישות לנהל מדיניות מוניטרית מרחיבה לצורך תמיכה בצמיחה.

מניות ישראל. מדדי המניות המובילים בישראל (ת"א 25 ות"א 100) הניבו ביצועי חסר משמעותיים בהשוואה לביצועי מדדי מניות השורה השנייה והיתר. ביצועי חסר אלו נובעים מעיוות, אשר יש במבנה מדדי המניות הגדולים בתל אביב להם תלות גבוהה במגזרי התרופות והבנקאות. לאור החולשה במגזר התרופות, מדדים אלו הניבו ביצועים שליליים מתחילת השנה. מדדי מניות השורה השנייה והיתר הניבו ביצועי יתר משמעותיים על פני המדדים המובילים בארץ ובעולם לאחר שנים של ביצועים חלשים יחסית. גם בשוק המניות הישראלי יש עדיפות לבצע את ההשקעה על ידי ניהול אקטיבי ובחירה סלקטיבית של מניות ולא באמצעות ניהול פאסיבי של מדדים. **אג"ח חול.** מדיניות הבנקים המרכזיים והכוונתם בנוגע למדיניותם העתידית מכתבים את כיוון שווקי האג"ח. התשואה על האג"ח הממשלתי האמריקאי ירדה מרמה של כ-2.25% בתחילת השנה עד לשפל של 1.32% לאחר פרסום תוצאות משאל העם בבריטניה ונסחרת היום ברמות תשואה של כ-1.6%. על אף העלאות הריבית הצפויות בארה"ב סביבת הריבית הנמוכה צפויה להישאר לאורך זמן כאשר במדינות מפותחות מחוץ לארה"ב צפויה אף לרדת. עם זאת, יחס הסיכון לסיכוי אשר בהשקעה באג"ח ממשלתי במדינות מפותחות אינו אטרקטיבי, גם בהינתן שבמרבית המדינות המפותחות סביבת הריבית הינה אפסית עד שלילית וייתכן ויוגדלו ההרחבות הכמותיות. **אג"ח בדירוג השקעה.** אפיק זה נהנה מעלויות שיערים משמעותיות מתחילת השנה בהתאם לעליית המחירים של האג"ח הממשלתיים. אג"ח חברות בדירוג השקעה (Baa) נסחרות בתשואות של כ-3.2% האטרקטיביות של אפיק זה ירדה וניתן להשקיע בהן לצורך גיוון תיק האג"ח אך במידה פחותה מבעבר. לאור האפשרות לתנודתיות בשוק זה כדאי להתמקד באג"חים בעלות מח"מ קצר.

החברות המגלם תשואה ממוצעת צפויה של כ-5%. תמחור גבוה, צמיחה כלכלית צפויה ממותנת וכתוצאה מכך גם צמיחת רווחים נמוכה וצפי להעלאות ריבית, גם אם באופן מדורג יכולים להביא לביצועי חסר.

מניות אירופה. ההתאוששות כלכלית, המשך מדיניות מרחיבה התומכת באירו חלש ובייצוא וגידול במתן אשראי תומכים בשווקי המניות האירופאים. על אף אינדיקטורים המעידים על התאוששות כלכלית, כגון: מדד מנהלי הרכש, האינפלציה נותרה נמוכה. רווחי החברות אינם מצליחים להתרומם והצפי הינו שרווחי מדד ה-stoxx600 ירדו ברבעון השני של 2016 בכ-7.7% וב-5.5% בנטרול מגזר האנרגיה לעומת הרבעון השני בשנת 2015, בעוד ההכנסות צפויות לרדת בכ-6.5%.

לאור אי הוודאות בנוגע להשלכות היצאת בריטניה מן האיחוד האירופאי על הכלכלה באירופה וכמו גם אי הוודאות בנוגע להעברת רפורמות באיטליה ועל אף מדיניות מוניטרית מרחיבה, יש לנקוט בעמדה זהירה ביחס למניות הנסחרות ביבשת. יש להתמקד בחברות גלובליות רב לאומיות ובמניות דיבידנד כיון ותשואות הדיבידנד באירופה אטרקטיביות על בסיס ארוך טווח בהשוואה לתשואות האג"ח.

מתעוררים. שווקים אלו הניבו השנה ביצועי יתר על פני שאר השווקים ונהנו מגידול בזרם ההשקעות לאחר brexit בשל ההשפעה הנמוכה שתהיה להאטה באנגליה על שווקים אלו. תמחור נמוך יותר בהשוואה לתמחור מניות בשווקים המפותחים, הרחבה כמותית משמעותית בסין והערכה שלא תיכנס למיתון, מעלה את האטרקטיביות של ההשקעה בנכסים בשווקים אלו. בהשקעה בשווקים אלו יש לנקוט בגישה סלקטיבית. רכישת המדד במקרה

סקירה ותחזית רבעונית

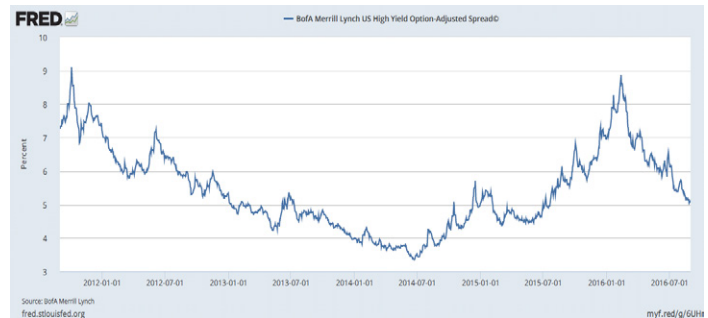
המשך מעמ' קודם <<

וכיון ולא ניתן להתעלם מן התמחור בשווקים, יש לנקוט בגישה אקטיבית וסלקטיבית בעת ביצוע ההשקעות. לאור העלייה בקורלציה בין שוק המניות והאג"ח, מה שמנטרל את הניסיון לפיזור ואיזון בתיק ההשקעות ובשל תשואות צפויות מוגבלות באפיקי ההשקעה המסורתיים, יש מקום לשלב נכסים בעלי תנודתיות נמוכה אשר ביצועיהם אינם קורלטיביים לשוק המניות והאג"ח. קבלת החלטות השקעה והקצאת נכסים צריכה להיות מבוססת על סמך תמחור נכסים, בהתאם למאפייני כל לקוח בבחינת מטרות ההשקעה, מידת שנאת הסיכון ולא מושפעת מתנודתיות השוק.

אגח חברות לא מדורג חו"ל. בחודשי השנה הראשונים אפיק זה ספג ירידות משמעותיות בעיקר בגין מגזר האנרגיה וחומרי גלם אשר הביאו לירידת מחירים ורחבית. בסקירות הקודמות הוצג אפיק זה כאטרקטיבי להשקעה בגין המרווחים שנפתחו בהשוואה לאג"ח הממשלתי והתשואות הגבוהות, כאשר בפברואר תשואת המדד עמדה על כ-10%. נכון למועד כתיבת שורות אלו מדד ה-high yield התאושש ונסחר בתשואה של 6.3% ובמרווח של כ-5% מעל האג"ח הממשלתי לתקופה דומה. על אף הצפי להמשך סביבת ריבית נמוכה ורגישות נמוכה של אגרות חוב אלו לשינויים בריבית, פרמיית הסיכון נראית נמוכה. לאור העלייה במחירים וירידת פרמיות הסיכון יש מקום לצמצם את ההחזקה בהדרגה.

תחזית ארוכת טווח

אפיק/נכס	תשואה צפויה מתחת לממוצע	ניטרלי	תשואה צפויה מעל לממוצע	תשואה צפויה עודפת	שינוי מרבעון קודם
שוקי מניות					
ארה"ב		●			□
ישראל			●		□
מתעוררים			●		□
אירופה		●			↓
שוק האג"ח					
ישראל ממשלתי ארוך				●	□
ישראל חברות דירוג השקעה		●			□
ישראל לא מדורג		●			□
ארה"ב ממשלתי				●	□
ישראל חברות דירוג השקעה חו"ל		●			□
Senior loans			●		□
ישראל חברות חו"ל לא מדורג		●			↓
אגח מתעוררים		●			□

אג"ח ישראל. בשל סביבת אינפלציה נמוכה מהיעד, מדיניות מוניטרית מרחיבה במרבית הבנקים בעולם ושער מטבע חזק, הריבית צפויה להישאר נמוכה במשק הישראלי לאורך זמן. הערכה זו, תומכת בשוק האג"ח הישראלי. מדד התל בונד 60 נסחר בתשואה של 1.34% ובמרווח של 1.5% מעל הממשלתי. סביבת הריבית הינה הגורם היחיד להשקעה ברמות תשואה נמוכות אלו. יש להתמקד בדירוגים גבוהים ובמחמים מוגבלים עד לטווח בינוני. קבלת החלטות ההשקעה מתבצעת בסביבה שבה האג"ח הממשלתי נסחרות בתשואות שפל, תשואות אג"ח החברות נמוכות וממשיכות לרדת ומחירי המניות נמצאים בשיא. תמחור זה אינו תואם את קצב הצמיחה הנמוך של הכלכלה העולמית. בשל חוסר ההתאמה בין קצב הצמיחה העולמית לתמחור הנכסים

הנתונים המופיעים בסקירה נכונים לתאריך 30.8.2016

יקב ויתקין

מרכז המבקרים

חווית יין בכפר ויתקין

משפחת יקב ויתקין מזמינה אתכם ליהנות מחווית יין מגוונת באווירה מיוחדת. כיקב בוטיק מוערך, הידוע כחלוץ היינות הים תיכוניים, מצפה לכם חוויה מפתיעה של תובנות, ניחוחות וטעמים.

טעימות יין | חנות יין | סדנאות אירועים בחדר הפרטי ועוד.

א-ה: 09:00-18:00
ו: 09:00-16:00

מה שהיה הוא שיהיה

מיסים תוך שמירה על שיעור נמוך של גרעון, ומנגד ישנם הגורסים כי מהלך של העלאת מיסים יוביל להאטת הצריכה וההשקעות ויחריף את ההאטה הכלכלית במשק מה שיגרום להגדלתו של הגרעון וחוזר חלילה.

שיעורי מס גבוהים לא רק שאינם הדרך להגדיל את הכנסות המדינה אלא שהם הליך הבולם את צמיחתו של המשק!

אני סבור כי תכנון ובנייה מושכלת של תקציב המדינה דווקא בתקופה בה שוררת האטה כלכלית משמעותית במשק אינו ראוי שיהיה מושתת על מדיניות פיסקלית מצמצמת, אלא להיפך. שיעורי הצמיחה בשנתיים האחרונות מדשדשים ועומדים על שיעור של כ-2% מהתוצר ואף נמוך מכך. אמנם מאומדן ראשוני של הלמ"ס המשק הישראלי צמח ברבעון השני של השנה ב-3.7% בין השאר בשל התחזקות השקל, האבטלה הנמוכה והעלייה בצריכה הפרטית, שכן לראשונה הכלילו את הצריכה האישית באינטרנט כחלק מהצריכה הפרטית, ואני אכן מקווה כי נתונים אלה מצביעים על תחילתה של מגמה חדשה ואינם תופעה חד פעמית. איני טוען כי ניהול משק המושתת על עקרונות של גרעון גבוה ומתמשך הינו ניהול כלכלי נכון. ברם אולם, ישנם מקרים בהם ניתן לשחרר קצת את הרסן ולקבוע יעד גבוה יותר של גרעון כל עוד הוא נקבע מסיבות ראויות. קרי, בשעה שהמשק מדשדש ומצוי בפתחו של מיתון כלכלי מן הראוי להעלות את רף הסיכון ולהגדיל את יעד הגרעון תוך לקיחה בחשבון שזה על חשבון העתיד ובתנאי שהפעולות שיינקטו וההשקעות שיושקעו תהיינה מחוללות צמיחה. עלינו להיות ערים גם לעובדה כי כיום אנו נמצאים בתקופה בה שיעורי הריבית בארץ ובעולם שואפים לאפס ולפיכך נטילת הלוואות לטווח קצר בשיעורי הריבית הנוכחיים אינם מהווים סיכון הכרוך בנטל של תשלומי ריבית כבדים בעתיד. מה שחסר לי בתקציב הוא שאיני מוצא את ההשקעות העתידיות הללו כלולות בו. אין בתקציב גם כל מסר ואופק למגזר העסקי יותר על כן לחברות ויזמים מקרב ה-Middle Market, אותה אוכלוסייה של

בתקציב המדינה לשנים 2017-2018 אין מסר של התחדשות או בשורות לעידוד הצמיחה!

ממשלת ישראל אישרה לאחרונה את עקרונות תקציב המדינה לשנים 2017-2018. מעיון ראשוני אני סבור כי אין בתקציב מסר חיובי ומזורממשי לבעיות המרכזיות אותן חווה הכלכלה בישראל בתחום הכלכלי חברתי בכלל ולעידוד הצמיחה בפרט.

מה כן יש בתקציב המדינה לשנים 2017-2018? יש בו הרבה סיסמאות וקלישאות והרבה אתנן לכל השותפות הקואליציוניות. השקפת העולם הכלכלית של ראש הממשלה נתניהו שונה במהותה מזו של שר האוצר כחלון. בעוד שהראשון דוגל מאז ומתמיד באג'נדה לפיה מיסים גבוהים מובילים לאנטי צמיחה הרי שלפי האג'נדה "הרובין הודית" של השר כחלון יש להיטיב עם השכבות החלשות על חשבונם של העשירונים העליונים. איני מלין חלילה כנגד מדיניות מיטיבה זו. אין ספק כי יש להיטיב עם השכבות החלשות ולהקטין את הפערים הגדולים באי השוויון החברתי, אולם מדיניות כלכלית - חברתית זו אינה עומדת

בקנה אחד עם הנתונים לפיהם חמשת העשירונים התחתונים במדינה אינם משלמים מיסים, כך שהפחתת מיסים לאותן שכבות באוכלוסייה אינה רלוונטית. בכל שנה, עם פרסומו של התקציב אנו נחשפים לביקורת נוקבת מצד כלכלנים ופוליטיקאים סביב המתווה והיסודות המרכיבים אותו. צרכי הביטחון, הבריאות, החינוך והרווחה ובנוסף ההאטה הכלכלית בארץ ובעולם אותה אנו חווים בשנים האחרונות גרמו לירידה משמעותית בשיעורי הצמיחה במשק, וכמו תמיד שאלת השאלות הינה כיצד יש לממן את תוספת התקציב? האם על ידי הפחתת רכיבי התקציב המופנים לביטחון, לבריאות, לחינוך ורווחה? או שמא לנקוט בחלופה "הקלה" של הגדלת ההכנסות, קרי העלאת מיסים?

מצד אחד ישנם הסבורים כי יש לשמר בכל מחיר את המסגרת התקציבית כך שתהיה, עד כמה שניתן, מאוזנת ואם תידרש תוספת לביטחון או לשירותים אחרים הרי שיש לממן באמצעות המכשיר של העלאת

בלתי מחולקים כדי להשקיע ולצמוח. צעד זה הינו דרקוני ולא ראוי שעלול לפגוע בחרות העסקית של אותן חברות. אין זה מתפקידה של רשות המיסים להתערב בשיקוליה העסקיים של הפירמה.

צעדים כגון אלה פוגעים באמון הציבור ועלולים להוביל לחיפוש השקעות זרות בניכר ולבריחת מוחות. בצד התהילה והכבוד הרב שרוחשים לנו בעולם בשל היותנו start-up nation קיימת גם מחויבות יומיומית להשקעה בחברות ובאותם המוחות הנמנים על אומה

זו. כאחד מהצעדים מחוללי הצמיחה אני ממליץ לחוקק הוראות שעה שתעניק מתן תמריצים לקליטת עובדים חדשים ובייחוד לגבי מגזרים מסוימים, להתיר פחת מואץ על השקעות ומס מופחת לתאגידים שיקימו מפעלים באזורי הפריפריה ולא רק לאלה המייצאים לחו"ל. ייצוא הינו מרכיב חשוב בכלכלה של כל מדינה אך יש לזכור כי הקונספציה ששררה בשנות השישים והשבעים של המאה הקודמת אינה רלוונטית היום ובידי בנק ישראל ישנן יתרות מט"ח בסך של כ-100 מיליארד דולר ולכן הנחת העבודה שהייתה בעבר לפיה הייצוא הוא חזות הכל השתנתה.

לסיכום: בהצעת התקציב לשנים 2017-2018 אין כל מסר של התחדשות. התכנית מנסה לאזן בין האינטרסים הרבים במדינה ואינה מביאה בשורות חדשות למשק בכלל ולמגזר העסקי בפרט, ולצערי כבר הורגלנו לכך כי מה שהיה הוא שיהיה.

הכותב הינו שותף מנהל בפירמת RSM שיף הזנפרץ ושות' רוח;
נשיא לשכת רו"ח לשעבר

יזמים אשר מקימים חברות, מספקים מקומות תעסוקה ולוקחים סיכונים, הם אלה אשר מהווים הלכה למעשה את הקטר שמוביל את הרכבת הכלכלית בישראל. לדידי, אחת מהמטרות העיקריות של תקציב המדינה הינה לספק לאותם יזמים ולחברות ה-Middle Market כלכלית ולחזק אותם. ברי לכל, כי במשק הישראלי שורת רמת וודאות נמוכה מאד הן מסיבות גיאופוליטיות והן מסיבות רגולטוריות. רגולציה היא מכשיר טוב ויעיל כל עוד היא מגנה על האזרחים ומאפשרת ממשל תאגידי ראוי.

אולם לדאבוני, עודף הרגולציה במחוזותינו אינו נובע מהסיבות האלו כי אם מגחמות אישיות ומתחרות בין הרגולטורים מי ייזום יותר שינויים ומי יטביע את חותמו יותר מחברו. וכל רגולטור רוצה לראות את עצמו כמוביל רפורמה וכי יירשם בדפי ההיסטוריה כאיש חזון.

לכאורה, שורת הצעדים אותם רוצה להחיל שר האוצר כגון הפחתה מדורגת של מס החברות והפחתת נטל המס על יחידים מקרב שכבות הביניים תואמת ורלוונטית לנסיבות הקיימות. אך אם מתעמקים בשאר הצעדים אותם מתיימרת לקדם התכנית הכלכלית לשנים 2017-2018 מתקבלת התחושה ש"בסרט הזה כבר היינו".

קחו למשל את מס החברות שעומד כיום על שיעור של 25%. על פי התכנית הוא עתיד לרדת באופן מדורג ל-24% בשנת 2017 ול-23% בשנת 2018. יש לברך על יוזמה זו ובתנאי שזוהי תחילתה של מגמה ליישור קו עם שיעורי מס החברות במדינות ה-OECD ולא איזה "גימיק" חד פעמי. ומנגד, אני מצר על העובדה כי בחוק ההסדרים הצפוי אמורה להינתן סמכות לרשות המיסים לראות ברווחים של חברות שלא חולקו כאילו חולקו כדיבדנד ולמסות אותם בשיעור של 30%. תמוהה בעיני העובדה כי השארת רווחים בפירמה הפכה בימינו "לאויב". האינטרס של המשק הוא שכל פירמה תשאיר בידיה רווחים

מדור משפט, ניהול ושיווק

אורלי גולדמן, יועצת אירגונית

זה לא קופה, זה קופה....

יש סוגי סיגרים הקרויים על שם רומנים ידועים כגון "רומאו וגולייט", ויש גם "שעת מוזיקה" בה משמיעים ברמקולים רעשניים סלסה קצבית. את נעימות הסלסה שומעים בכל פינת רחוב, כיכר או מסעדה החל משעות הבוקר המוקדמות. מעבר לעובדה שהמוסיקה היא מקור פרנסה חשוב, נדמה לרגע שהקובנים מאושרים. מה צריך יותר במדינה שבה מחיר הרום זול יותר ממחיר המים המינרליים?

לדברי המדריך המקומי, הקובנים אוהבים את קובה אבל מאד לא מאושרים מחייהם בקובה. חופש הפרט מוגבל, הכל בשליטת הממשלה, התושבים חיים בעוני רב והשחיתות גואה.

אז מה מביא את הקובנים בכל זאת לחייך, לשיר ולרקוד? דוגמא קיצונית לכך היא תקופת השואה, שבה אנשים בגטו מצאו את הכוח לשחק, שיר ולנגן.

הרמן קרוק, שהתנגד בתחילה לתיאטרון, כתב ביומנו ב-8 במרס 1942: "ובכל זאת החיים חזקים יותר מכל. שוב פועם דופק החיים בגטו וילנה. בצל פונאר רוחשים חיים ותקווה לבוקר טוב יותר. הקונצרטים שהוחרמו בתחילה מתקבלים על ידי הציבור. האולמות מלאים. ערבי הספרות מלאים והאולם הגדול אינו יכול להכיל את כל הבאים."

ואכן יש משהו הישרדותי חזק באופיו של האדם. מציאת המשמעות לחיים בתנאים הקשים מתבטאת בעיקר בניסיונות ל"המשיך ולחיות" ודווקא התרבות עוזרת להשכיח את צרות היומיום ומכניסה שמחה ואופטימיות... ולו רק לשעתיים...

ולסיכום אני מאד ממליצה על נסיעה לקובה, בעיקר על מנת להיווכח, שלמרות הכל, כמה טוב אצלנו!!!

השנה, כמו בכל פסח, למרות הפיגועים וההתראות, עם ישראל נדד בעולם, וגם אני נדדתי עד לאי המרוחק קובה.

שדה תעופה קטן, צפוף ומבולגן קיבל את פנינו, והזכיר לנו את שנות החמישים והשישים בישראל. סממנים נוספים חיזקו את הנוסטלגיה: תשתיות חשמל, ביוב וכבישים רעועות, בתים קטנים שבחזיתן החנות, שיכוני רכבת עם מרפסות, כביסה תלויה בחוץ, עגלות עם סוסים הם תחליף לאוטובוס ורכלים מושכים עגלות סחורה, ריח בישול על פתילות, מחרשה עם שוורים בשדות ועוד ועוד. הסממן העיקרי המסמן את הקידמה הוא הטלפונים הניידים והאינטרנט שפועל באופן מוגבל באיזורי HOT SPOTS, סביבם מתגודדים עשרות קובנים כל היום מנסים להתחבר לעולם.

הכלכלה היא קומוניסטית - כלומר מעט מאד לכולם, והרבה למקורבים. רובם עניים עד עניים מאד וחיים עדיין עם הקצבה של תלושי מזון ועל 2 מטבעות: מקומי ויצוגי (תיירותי).

כל דבר נשלט בידי הממשלה. כך שמגדל עלי הטבק שנראה בתמונה (היצור העיקרי בקובה) מקבל את השתילים מהממשלה. את העלים המיובשים הוא מעביר לבית החרושת שבידי הממשלה (פחות 20% שהוא משאיר אצלו) ושם מגלגלים ידנית את הסיגרים הידועים בעולם, כאשר פועל מקבל כתמריץ.... סיגרים!!!! על מנת לגוון את העבודה החדגונית, יש "שיטות" מתוחכמות של שבירת שיגרה: מקריאים למגלגלים עיתונים, מקריאים ספרים (ולכן

Julius Bär

YOUR WEALTH MANAGER

FIRST MOVERS WILL ALWAYS
CHANGE THE WORLD.

BUT WHICH ONE?

>> Discover our approach at juliusbaer.com/visionary-thinking

For a personal meeting, please contact our representative office
at 46 Rothschild Boulevard in Tel Aviv : +972 3 60 39 111

Julius Baer is the leading Swiss private banking group and present in some 50 locations worldwide. From Dubai, Frankfurt, Geneva, Guernsey, Hong Kong, London, Lugano, Monaco, Montevideo, Moscow, Mumbai, Nassau, Singapore, Tel Aviv to Zurich (head office). The Tel Aviv Representative Office of Bank Julius Baer & Co. Ltd. is supervised by the Swiss regulator and is not subject to the supervision of the Supervisor of Banks in the Bank of Israel.

מדור משפט, ניהול ושיוק

עו"ד שרון ורקר-שגיא ועו"ד יאיר שילוני

על הנתיב המהיר לדלאוור

אלו, במסגרת בקשה לאישור תביעה נגזרת נגד דירקטורים בחברת "צמיחה". זה אישר דירקטוריון "צמיחה" השקעה בחברת חיפוש הנפט והגז "שמן" שאחזה ברישיון קידוח, בשעה שלבעל השליטה ב"צמיחה" היתה החזקה ישירה ב"שמן" באופן שנטען שיצר לו ענין אישי בהחלטה. רצה הגורל והקידוח התגלה כעבור מספר חודשים כקידוח יבש, ההשקעה ירדה לטמיון, ונטען שהדירקטורים אחראים לנזקי החברה.

פסק הדין עוסק בין היתר בהיבטים של אופן בחינת העניין האישי והן בהיבטים הנוגעים לאפשרות הסתמכות על חוות הדעת בהקשרים אלו ועל הפעולות הסבירות שעל דירקטורים סבירים לנקוט בבואם לאשר עסקה.

עסקאות בעלי שליטה, אשר נוכח אופיין קרויות גם עסקאות ניגוד, נבחנות באופן תדיר בשבע עיניים על ידי הדירקטוריון האמון על אישורן. הדירקטורים צריכים להיות מסוגלים לברר את המצב המשפטי המדויק, להבין את מכלול השיקולים והאינטרסים לביצוע העסקה, ולהביא לאישור העסקה המיטבית לחברה, באופן שכלל הניתן יקנה להם הגנה כך שגם אם העסקה תתגלה (חלילה) ככושלת - לא תחול עליהם אחריות לנזקי החברה והם יוכלו לטעון לנאותות ולתקינות ההחלטה שהתקבלה על ידם. בשנים האחרונות ניכרת טביעת האצבע של בית המשפט בדלאוור בהחלטות בית המשפט הכלכלי בישראל, באמצע עקרונות וגישות במשפט התאגידי.

לאחרונה, נדרשה המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל אביב יפו (כבוד השופטת רונן בעניין לייבוויץ נ' יורש ואח') לסוגיות

תמונת אילוסטרציה

- זהות הפונה אל נותן חוות הדעת (האם דירקטורים מטעם בעל השליטה או דירקטורים בלתי תלויים, תוך שהובהר שבית המשפט יוכל לתת אמון רב יותר בחוות דעת שניתנה עקב פנייה של מי שאין לו עניין אישי בתוצאת חוות הדעת); מומחיותו ומהימנותו של עורך חוות הדעת; האם נעשו פניות קודמות לעורכי דין אחרים אשר נדחו לאור עמדתם השונה מחוות הדעת שניתנה בסופו של דבר; שיקולים זרים של נותן חוות הדעת; אחריותו האפשרית של נותן חוות הדעת כלפי מי שנפגע מחוות דעתו.

האם הדירקטורים מחויבים לבדוק את מסמכי העסקה?

משנקבע שהעסקה אינה עסקת בעל עניין, בחן בית המשפט האם החלטת הדירקטוריון מוגנת על ידי כלל שיקול הדעת העסקי באופן שביקורת בית המשפט מתייחסת לתהליך קבלת ההחלטה ולא לתוכן ההחלטה, וקבע שהמבקש לא הוכיח שתהליך קבלת ההחלטה היה כזה שלא ניתן להחיל עליו את כלל שיקול הדעת העסקי. בהמשך לטענת המבקש כי הדירקטוריון לא הפעיל שיקול דעת, מציינת השופטת בין היתר שהדירקטוריון אינו אמון על ביצוע המדיניות שאותה הוא התווה בפועל ולכן לא אמון על ניסוח ההסכמים ולא אחראי לאיכותם המשפטית. די בכך שהדירקטוריון בחן את העסקה בכללותה, על הסיכונים והסיכויים שכרוכים בה ויודא שעריכת ההסכם תוטל על גורם מקצועי ואמין, זאת גם אם אותו גורם פעל בצורה רשלנית או שגויה. פסק דין זה, מהווה נדבך נוסף המתווסף לשרשרת פסיקות חשובות מהשנים האחרונות מבית המדרש של בית המשפט הכלכלי (פיננסיטק בתנ"ג 14-03-13663; ובזק בתנ"ג 12-11-43335 ובתנ"ג 12-07-28887), והשואב את מקורותיו מדלאור. פסק הדין מהווה כלי יעיל לחברות ציבוריות, לדירקטורים וליועצים משפטיים, בהליכי הבניית עבודת הדירקטוריון, בבחינת סוגיית ה"זיקה העודפת" בעסקאות בעלי שליטה, תחולת כלל שיקול הדעת העסקי בדין בישראל, ועתה גם על מידת יכולת ההסתמכות של דירקטורים על יועצים. נראה כי מגמת אימוץ עקרונות המשפט התאגידי הדלאורוי תימשך ואף תיגבר.

הכותבים הם שותפים במשרד עורכי הדין גורניצקי ושות', המתמחים בתחום שוק ההון; משרד גורניצקי ייצג את המשיבים בתיק הנדון ברשימה זו. תנ"ג 14-12-7541 לייבוביץ' נ' יורש ואח'.

מבחן השוואת האינטרסים של בעל השליטה

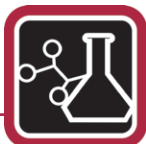
עוד קודם לעסקת ההשקעה של צמיחה ברישיון הקידוח של שמן, החזיק בעל השליטה בצמיחה במניות שמן בהיקף שלא הקנה לו השפעה על שמן. המבקש טען כי ההחזקה ב"שמן" מהותית לבעל השליטה וכי היה לו אינטרס ש"צמיחה" תשקיע ב"שמן" כספים ובכך תציל את ההשקעתו, ולכן צריך היה לאשר את העסקה של צמיחה ב"מנגנון המשולש" של סעיף 275 לחוק החברות (אישור ועדת הביקורת, דירקטוריון והאסיפה הכללית ברוב מיוחד של מי שאינם בעלי עניין אישי). מנגד, הדירקטורים טענו כי הסיכון שנטל על עצמו בעל השליטה במסגרת העסקה של "צמיחה" היה גבוה לעין ערוך מהרווח האפשרי שעסקה זו הייתה עשויה להניב לו כבעל מניות בשמן, ולכן אין לו עניין אישי בעסקה.

כידוע, ההלכה הפסוקה היא כי העניין האישי נבחן לפי קיומה של "זיקה עודפת" של בעל העניין בעסקה על פניו של בעלי מניות אחרים ולפי עוצמתה של זיקה זו. בפסק הדין שבה השופטת ומבהירה, כי את קיומה של הזיקה העודפת יש לקבוע בדרך של השוואה בין האינטרסים של בעל השליטה בעסקה ככובעו כבעל שליטה בצמיחה לבין האינטרסים שלו בעסקה ככובעו כבעל מניות ב"שמן". בפסיקתה היא מחדדת כי השוואת האינטרסים יכולה להיעשות תוך שימוש בנוסחה אריתמטית, אם כי המבחן אינו בהכרח כלכלי כמותי. מנגד, השופטת דוחה את טענת המבקש לפיה ה"זיקה העודפת" תיקבע בהתאם למהותיות ההחזקות ב"שמן" עבור בעל השליטה, וזאת למרות שבמקרה דנן ההשקעה בשמן היוותה שיעור מהותי מההון העצמי של בעל השליטה.

מעניין לציין שהקביעות המרכזיות (המשפטיות והעובדתיות) בעניין זה בפסק הדין, עומדות בניגוד לעמדת רשות ניירות ערך בקשר לעסקת ההשקעה ב"שמן", אשר היוותה את הבסיס לבקשת האישור נשוא ההליך.

מתי רשאים דירקטורים להסתמך על חוות דעת משפטית?

במסגרת פסק-הדין פותחת השופטת צוהר לשאלת מידת אפשרות ההסתמכות של דירקטורים על חוות דעת משפטית שהועמדה להם, באופן המשחרר אותם מאחריות. בפסיקתה, ובהמשך להלכות הקיימות בדין בישראל ביחס לאפשרות הסתמכות על חוות משפטית, מפרטת השופטת רשימת פרמטרים פרקטיים להכרעה בשאלה האם היו רשאים הדירקטורים להסתמך על חוות דעת משפטית, וביניהם

מרכז טכנולוגיה ומדע

פרופ' שמאי צורי-סימון, החוג לפסיכולוגיה באוניברסיטת חיפה

חלימה חריגה בהקיץ

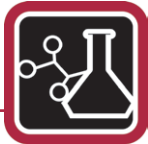
ממכר שהשתלט על חייהם ופגע בתפקודם עד למצב שבו הם נאלצו לבקש עזרה, שבדרך כלל לא הגיעה. "החלימה החריגה בהקיץ חייבה כמובן בידוד מאחרים משום שחייבה ריכוז וגם לוותה כמעט תמיד בפעילות תנועתית ממושכת של החולם בהקיץ, כמו, התנדנדות או הליכה בלתי פוסקת הלך ושוב. חלק ניכר מהמשיבים סבלו בילדותם מטראומה כלשהי ורבים דווחו על חרדה חברתית", אמר פרופ' זומר. החוקרים חברו לאחרונה לגיין ביגלסן וגונתן לרפלד מאוניברסיטת פורדהם בניו יורק, ויחד פרסמו בכתב העת *Consciousness and Cognition* שני מחקרים כמותניים רחבי היקף. באחד

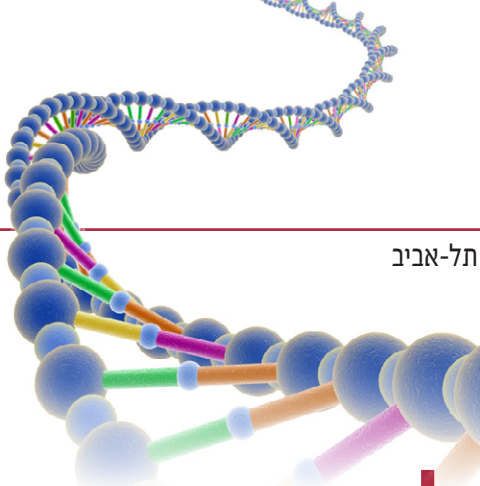
מהם פותח שאלון הערכה שמשוגל להבחין בצורה מצויינת בין חלימה בהקיץ נורמאלית לחלימה חריגה בהקיץ. במחקר השני השתתפו 340 אנשים שהתלוננו על ההפרעה, בגילאים 13-78 מ-45 מדינות מכל רחבי העולם, וכן קבוצת ביקורת של אנשים ללא ההפרעה. נמצא שאנשים עם הפרעת החלימה בהקיץ בילו כ-60% מזמן הערות שלהם בחלימה בהקיץ ולמעלה ממחציתם אמרו שהחלימה בהקיץ מפריעה להם בשינה ושהיא הדבר הראשון שהם חושבים עליו כשהם קמים בבוקר. הנבדקים יצרו עולמות פנטזיה עשירים עם עלילות מורכבות, ונטו בצורה מובהקת לחלימה על עלילות ודמויות בדיוניות, בניגוד לחלומות בהקיץ של קבוצת הביקורת שהיו בדרך כלל נטועים במציאות (למשל, תכניות להרוויח יותר כסף או להשיג בן או בת זוג אטרקטיביים). "אדם אחד סיפר לנו על 35 דמויות המככבות בעלילות שדמיין בראשו. הוא סיפר שהדמויות האלה נמצאות איתו מאז ילדותו ושהוא לא זוכר רגע שבו מוחו היה נקי מהן. אדם אחר אמר שהוא ממשיך לדמיין בראש כבר 30 שנים עלילה של סדרת טלביזיה שהוא ראה בגיל 10, כשהעלילה משתנה ומתפתחת ללא הרף. הוא סיפר שהיו ימים שלמים שהוא העביר רק בדמיון, כשהוא נאבק בשינה לשם כך", סיפר פרופ' זומר. "האנשים עם ההפרעה הזו פיתחו יכולת יוצאת דופן לשקוע לחלוטין בחלימה בהקיץ, עד לרמה שהחלום בהקיץ גרם להם לבכות או לצחוק. היכולת הזו להרגיש נוכח לחלוטין בעלילה מדומיינת היא מקור משיכה רב עוצמה, מצד אחד, אבל היא גם מסבירה את הקושי להתנתק מהפנטזיה ואת ההתמכרות לה, מצד שני", אמרה גיין ביגלסן. פרופסור זומר סיכם ואמר כי "כשאנשים מעבירים כ-60% מזמן הערות שלהם בחלימה בהקיץ, אין זה מפתיע שהם מתוסכלים מכך שלא הצליחו להגשים את מטרותיהם בחיים. השלב הבא במחקר צריך להתמקד על פיתוח טיפול יעיל לסובלים מהבעיה".

הפרעה פסיכולוגית חדשה זוהתה בסדרת מחקרים שמפורסמים בימים אלה - חלימה חריגה בהקיץ (*Maladaptive Daydreaming*). החוקרים מהאוניברסיטה ומאוניברסיטאות מארצות הברית ושווייץ מצאו כי האנשים הסובלים מההפרעה מעבירים בממוצע כ-60% מזמן הערות שלהם בעולם דמיוני שיצרו לעצמם, תוך כדי שהם מודעים לכך שמדובר בפנטזיה ומבלי לאבד קשר עם העולם האמיתי. "החלימה בהקיץ מתחילה בדרך כלל כפנטזיה קטנה שגורמת לאנשים טוב, אבל עם הזמן התהליך הופך להיות ממכר

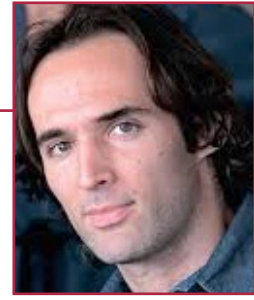
עד שהוא משתלט להם על החיים והופך מלווה ברגשות של בושה ובתחושת חוסר הגשמה, אולם בגלל שההפרעה עדיין לא מוכרת, כשהם כבר מגיעים לקבל טיפול המטפלים בדרך כלל מבטלים את התלונות שלהם", מסביר פרופ' אלי זומר מהאוניברסיטה, אחד החוקרים ומי שזיהה לראשונה את ההפרעה. נדידת מחשבות, פנטזיות וחלומות בהקיץ הם חלק מהעולם הפנימי של כל אדם כמעט, והם מיוצגים בתרבות הפופולארית - למשל בספרות ובקולנוע. יחד עם זאת, לא התייחס המדע עד עתה כלל להיבטים הפתולוגיים של התופעה. סדרת מחקרים חדשה שרואה אור בימים אלה במספר כתבי עת מובילים בפסיכולוגיה ופסיכיאטריה שופכת אור על הפרעה נפשית שלא הייתה ידועה עד כה. תחילת הסיפור ב-2002, כשפרופ' זומר זיהה במחקר שערך על מבוגרים שעברו התעללות מינית בילדותם שישה מקרים של אנשים שסיפרו שהם בורחים לעולם הדמיון, שם הם מדמיינים לעצמם עלילות מעצימות בהן הם חווים עצמם מפורסמים, מצליחים ובעלי תכונות מושכות כמו ביטחון עצמי. פרופ' זומר טבע אז את המונח "חלימה חריגה בהקיץ", אולם לא המשיך לחקור בתחום. לאחר פרסום המאמר המדעי הוא החל לקבל פניות מאנשים שונים מכל רחבי העולם שסיפרו לו שהם סובלים בדיוק מאותה תופעה - ומכיוון שהחלימה בהקיץ "השתלטה" על חייהם, הם מבקשים ממנו עזרה. יחד עם פרופ' דניאלה יופ מאוניברסיטת לוזן שבשווייץ וליאורה זומר, מהמרכז הרב-תחומי לטיפול בנפגעות ונפגעי תקיפה מינית במרכז הרפואי בני ציון בחיפה, הם ביצעו שני מחקרים איכותניים נוספים וראיינו עשרות אנשים שטענו שהם סובלים מהתופעה. בראיונות עלו מספר נושאים חוזרים (תמות). למשל, החלימה בהקיץ החלה אצל המרואיינים כפעולה מנטאלית חיובית שנתנה להם מרגוע ונחת, אולם היא הפכה להרגל

מדור טכנולוגיה ומדע

ד"ר עווד רכבי, אוניברסיטת תל-אביב

חוקרים מאוניברסיטת תל אביב חשפו חוקים שמכתיבים הורשה אפיגנטית שלא דרך ה-DNA

צוואר הבקבוק של ההורשה האפיגנטית. ההנחה הייתה שהתגובות האפיגנטיות פשוט נהרסות עם הזמן, בתהליך של דילול. הנחה זו לא לקחה בחשבון את האפשרות שגם התהליך האפיגנטי מבוקר. באופן דומה, עד להכרת הקהילה המדעית בעבודתו פורצת הדרך של הנזיר גרגור מנדל בראשית המאה ה-20, אותו דילול של תכונות ההורים היה ההסבר המקובל, והשגוי, להורשה הגנטית. במחקרם החדש הדגימו ד"ר רכבי וצוותו שישנם חוקים המכתיבים אילו תגובות אפיגנטיות "יזכרו" ואילו "יישכחו" על ידי הצאצאים - ולכמה דורות. "גילינו תהליך אקטיבי, מנגנון הורשה אפיגנטי שאפשר להפעיל אותו ואפשר לכבות אותו", אומרת לאה חורי-זאבי, סטודנטית מהמעבדה של ד"ר רכבי ושותפה למחקר החדש. "אנחנו מתארים תהליך של היזון-חוזר בין מולקולות small RNA, שמוסוות את ביטוי הגנים ועוברות בתורשה, לבין אותם גנים שנדרשים כדי לייצר ולהעביר את ה-small RNA בין הדורות. ההיזון החוזר הזה קובע מתי זיכרון אפיגנטי יעבור בתורשה ומתי לא, ולכמה דורות. ברגע שבודדנו את הגנים הרלוונטיים, גנים שקראנו להם MOTEK genes, קיצור של Modified Transgenerational Epigenetic Kinetics genes, אנחנו יכולים, למעשה, להתערב בקביעת משך ההורשה האפיגנטית."

לאפס את שיעון העצר

החוקרים גילו שכאשר יוזמים בצורה מלאכותית תגובה אפיגנטית מסוימת בתולעים, כלומר מבקרים את פעולתו של גן ספציפי, בעצם מאפסים את "שיעון העצר" של מנגנון ההורשה האפיגנטית, כך שהתגובות האפיגנטיות המורשות אינן נשכחות כעבור שלושה עד חמישה דורות. על ידי הפעלה חוזרת ונשנית של המנגנון, ועל ידי הנדסה גנטית של קבוצת הגנים MOTEK, הצליחו החוקרים להכפיל את מספר הדורות שהושפעו מהתגובה האפיגנטית של הוריהם. כעת צוותו של ד"ר רכבי מתכוון לבחון את מנגנוני ההורשה האפיגנטיים גם במינים אחרים. "יתכן שגם בקרב בני אדם חוקים דומים מווסתים הורשה אפיגנטית", מסביר ד"ר רכבי, "אבל ימים יגידו אם אלה בדיוק אותם מנגנונים שאנחנו זיהינו אצל התולעים. אם כן, פירושו של דבר בחינה מחדש של כל תהליך ההורשה. למשל, יכול להיות שאבחונים גנטיים של קבוצות סיכון למחלות שונות צריכים לכלול לא רק אנליזה גנומית, כלומר של רצפי ה-DNA, אלא גם אנליזה של מולקולות RNA מורשות. אלה יהיו חדשות טובות, כי כבר יש לנו רמזים מהמחקר הנוכחי על דרכים שבהן אפשר לבלום ולהמריץ הורשה אפיגנטית לאורך הדורות."

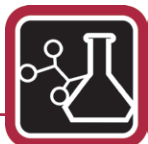
החוקרים ביקשו לדעת מדוע ההורשה האפיגנטית נעלמת לאחר מספר דורות. הם גילו דרך שבאמצעותה ניתן לאפס את שיעון העצר ולהתגבר על מנגנון השכחה של התגובות האפיגנטיות המורשות

את המחקר, שהתפרסם בסוף השבוע בכתב העת החשוב Cell, הוביל ד"ר עווד רכבי מהמחלקה לניורוביולוגיה בפקולטה למדעי החיים ומבית הספר סגול למדעי המוח באוניברסיטת תל אביב, יחד עם תלמידתו לאה חורי-זאבי.

"יצורים חיים מגיבים לסביבתם על ידי שינויים אפיגנטיים", מסביר ד"ר רכבי, "כלומר שינויים שאינם ברצפי ה-DNA עצמם. שלא כמו שינויים גנטיים, שהם שינויים קבועים, שינויים אפיגנטיים הם פלסטיים ודינמיים. כך, לדוגמה, בתגובה לאתגרים סביבתיים, מולקולות בשם small RNA יכולות לחסום ביטוי של גנים מסוימים ב-DNA עוד במהלך החיים של האורגניזם הבודד. רוב התגובות האפיגנטיות הללו נמחקות בתאי המין, בתהליך שנקרא תכנות מחדש (Reprogramming). בגלל המחקר הזה של הזיכרון האפיגנטי, אימון שלנו בחדר הכושר היום לא יגרם לילדינו להיות חזקים יותר". חמישים שנה לפני דרווין, ז'אן-בפטיסט לאמארק ניסח תיאורה של אבולוציה לפיה תגובות לסביבה יכולות לעבור מדור לדור, אבל כשל בזיהוי המנגנון, בין היתר כי התעלם מאותו תכנות מחדש בתאי המין. לאמארק סבר בטעות שלגירף יש צוואר ארוך מאחר שאבותיו מתחו את הצוואר כדי להגיע לעלים הגבוהים, מאמצים שנשארו פרי אצל הצאצאים שנולדו עם צוואר ארוך יותר. ולמרות שראייה פשטנית זו הוכחה כשגויה, גילויים חדשים בשנים האחרונות מצביעים על כך שהורשה אפיגנטית קיימת, והיא מתווכת על ידי העברת מולקולות מסוג small RNA מדור לדור.

מידע נרכש שעובר בתורשה

מעבדתו של ד"ר רכבי הוכיחה בעבר שתולעים בעבר שתולעים מורישות לצאצאיהן מולקולות small RNA, אשר מכילות מידע לגבי סביבת ההורים וכך עוזרות בהישרדות הדור הבא. התולעים במעבדתו של ד"ר רכבי ירשו מידע לגבי הידיקות בווירוסים והמצב התזונתי של הוריהן. צוותו של ד"ר רכבי גם היה הראשון להראות שאנזימים ספציפיים, בשם RdRPs, מאפשרים העתקה והגברה של מולקולות ה-small RNA שעוברות מדור לדור, כך שהתגובה האפיגנטית אינה "נשכחת" במרוצת הדורות, אלא מתעוררת מחדש שוב ושוב בזכות האנזימים האלה. עם זאת, עד היום לא היה ידוע למה רוב התגובות האפיגנטיות מורשות במספר מועט של דורות, בדרך כלל שלושה עד חמישה -

מדר טכנולוגיה ומדע

ד"ר גד אשר, מכון ויצמן למדע

זהו סוף הפרדוקס !

יעילות הפקת האנרגיה ממזון בגוף תלויה לא רק בסוג המזון, אלא גם בזמן האכילה.

מדעני מכון ויצמן למדע בדקו את שליטת השעון הביולוגי על תהליכי חילוף חומרים במיטוכונדריה. תוצאות מחקריהם עשויות אולי, בעתיד, לסייע בפיתוח דיאטות השמנה והרזיה אשר יתבססו

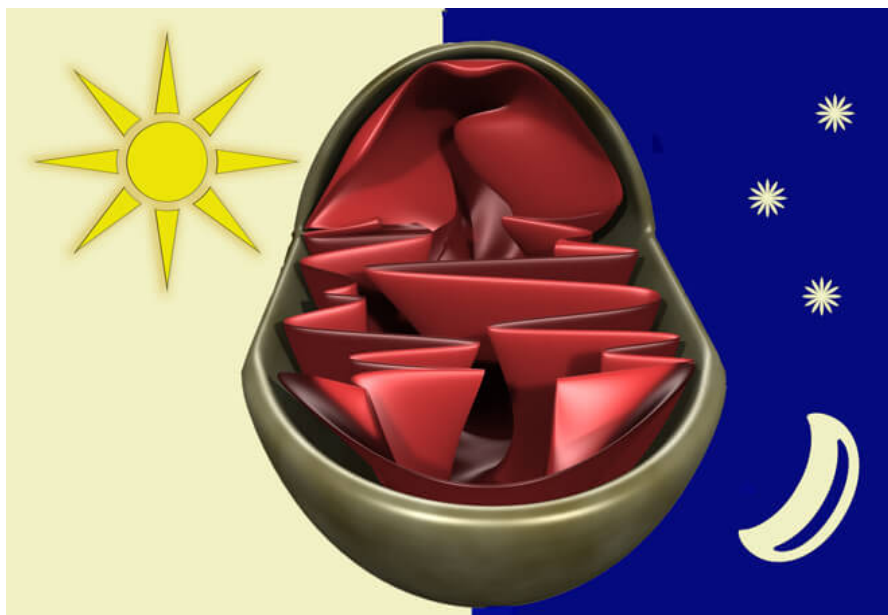
על שעות האכילה, ולא על כמות המזון שאוכל אדם, ובכך לסייע גם לאוכלוסיות הסובלות ממחסור במזון, וגם לאלו הסובלות מצריכה עודפת של מזון.

המדענים, בראשות ד"ר גד אשר מהמחלקה למדעים ביומולקולריים במכון, בוחנים את יחסי הגומלין בין שעונים אלה ("שעונים צירקאדיים") לבין תהליכי חילוף חומרים בגופנו. תוצאות מחקר שביצעה ד"ר עדי נויפלד-כהן, מקבוצתו של ד"ר אשר, בשיתוף עם ד"ר מריה רובלס ופרופ' מתיאס מאן ממכון מקס פלאנק לביוכימיה בגרמניה, פורסמו באחרונה בכתב-העת המדעי "רשומות האקדמיה למדעים של ארה"ב" (PNAS).

"הסביבה בכדור-הארץ, שבו יש יממה בת 24 שעות, גרמה, באמצעות האבולוציה,

להתפתחות שעונים ביולוגיים", אומר ד"ר אשר. "שעונים אלה, המצויים בחיידקים, בזבובים, בבני-אדם ועוד, מודדים זמן גם ללא גירוי חיצוני. הם ממלאים תפקיד מרכזי בבקרה על מיקצבים של שינה, פעילות, אכילה, חילוף חומרים, במחזור של כ-24 שעות. במובן מסוים, זהו מעין יומן שאומר לגופנו מה צפוי, כך שהגוף יכול

להתכונן לבאות ולפעול באופן מיטבי". השעונים הביולוגיים מבקרים את רוב תהליכי חילוף החומרים בגוף. כמעט לכולם יש מחזוריות בת 24 שעות: כך המצב במישור הפיסיולוגי באורגניזם השלם (לחץ הדם, רמות הסוכר, ורמות ההורמונים), וכך גם במישור המולקולרי (אנזימים ומסלולי חילוף חומרים שיש להם שיא אחד ביממה). משום כך, שיבוש השעון

השעון הצירקאדי מווסת את יעילות ניצול המזון

הביולוגי גורם פגיעה במספר תהליכים ביולוגיים. כך, למשל, עכברים שקיימת פגיעה גנטית בשעון הביולוגי שלהם, וכן אנשים אשר עובדים במשמרות המשבשות את השעון הצירקדי שלהם, לוקים בהשמנה, בסוכרת, ובתסמונת המטבולית.

המדענים בחנו את מנגנוני הבקרה שבאמצעותם משפיע השעון

הביולוגי על חילוף החומרים בתא, ועל תפוקת האנרגיה שלו וצריכתה. "תחנת האנרגיה" של התא פועלת באברון תוך-תאי זעיר, הקרוי מיטוכונדריון (וברבים, מיטוכונדריה). המדענים בדקו אם במשך היממה מצטברים במיטוכונדריה, במחזוריות, חלבונים מסוימים החיוניים לתפקודה, ומשפיעים על תפוקת האנרגיה שלה. הם גילו, שכ-40% מהחלבונים המיטוכונדריים, מבין מאות חלבונים שזוהו וכומתו, מצטברים באופן צירקאדי; כלומר, במהלך יממה חל שיא אחד בכמותם, ותהליך זה מבוקר ברובו באמצעות השעון הצירקאדי. למרבה ההפתעה, רוב החלבונים הצירקאדיים במיטוכונדריה הצטברו בתוך ארבע שעות אחרי תחילת מחזור האור של

הייתה קבועה לאורך היום.

ממצאים אלה מחזקים את התפיסה, שהשעון הביולוגי מבקר את השינויים בשיעור הייצור והפירוק של חומרים מסוימים בגוף, וכי הוא מבקר תהליכים במיטוכונדריה הן באמצעות השפעה ישירה עליה, והן באמצעות השפעה עקיפה על החומרים המגיעים אליה, למשל, באמצעות השפעה על שעות האכילה של האורגניזם. ממצאים אלה עשויים לסייע לנו ללמוד כיצד לשלוט במידת היעילות של ניצול חומרי מזון מסוימים, הן בעת מחסור בו והן כאשר קיים עודף שלו. "בעבר הראינו שאם עכברים אוכלים רק בלילה, בשעות הפעילות שלהם, ולא כשהם רוצים, הם יאכלו את אותה כמות קלוריות, אבל רמות השומנים בכבד שלהם יהיו נמוכות ב-50%", אומר ד"ר אשר. "כלומר, התוצאה תלויה לא רק במה שאוכלים, אלא גם בשעת האכילה. אם נדע לתכנן נכון את הזמנים הנכונים לפעילות הגוף, אולי נוכל לנצל את חומרי המזון השונים בדרך נכונה ובריאה יותר."

היממה (הניסוי בוצע בעכברים אשר פעילים בלילה וישנים ביום). רבים מחלבונים צירקאדיים אלה הם למעשה אנזימים חיוניים אשר קובעים את קצב הפעילות של המיטוכונדריה. למשל, אנזים מרכזי אשר קובע את קצב השימוש בסוכרים לייצור האנרגיה מצטבר בשעה 4:00, כך שסביר שבשעה זו תהיה יכולת ניצול הסוכרים במיטוכונדריה בשיאה. לכן, המדענים סיפקו למיטוכונדריה סוכר, וגילו שאכן, בסביבות השעה 4:00 היה תהליך הנשימה וניצול הסוכר לייצור אנרגיה בשיאו, בהשוואה לרמתו בשאר שעות היום. לעומת זאת, החלבון האחראי על קצב כניסת חומצות שומן למיטוכונדריה הצטבר בשעה 18:00, ובדיקת ניצול חומצת השומן הראתה שבאותה שעה אכן היה עיבוד השומן מיטבי. בעכברים עם מוטציה גנטית אשר פוגעת בשעון הביולוגי שלהם לא היה הבדל בין כמות החלבונים הללו במהלך היממה, ובהתאמה, פעילות הפירוק של השומנים והסוכרים

מדור רפואה
קונבנציונאלית ולטבעית

ד"ר דובי לקסמן, איה מדיקל

רחם שרירני - לא למהר להסיר

אם תרצו, צחוק הגורל הוא שדווקא רחם האישה לא זכה למנת הרחמים והחמלה לה הוא ראוי. לפחות לא בהיבט של שיעור ניתוחי כריתת הרחם המבוצעים בכל שנה ברחבי העולם. למרות ההתקדמות המדהימה בתחומי הכירורגיה והטיפוליים השמרניים ברפואה בכלל ובתחום רפואת הנשים בפרט, מספרם של ניתוחים מסרסים אלה לא הצטמצם כמתבקש.

בישראל מבוצעים בכל שנה מעל 4000 ניתוחים להסרת רחמן של נשים. במילים אחרות בכל שעה אישה אחת בישראל 'מאבדת' את רחמה. הנתון היבש הזה לא מצליח להעביר את ההשלכות האישיות, הגופניות והנפשיות, המשפחתיות והחברתיות של ניתוח זה. לפי הנתונים הסטטיסטיים של משרד הבריאות מספר זה נשאר קבוע מזה 20 שנים.

לבד מהסטטיסטיקה המטרידה הזאת, מקובל כי 10-20% בלבד מניתוחי כריתת הרחם מבוצעים באינדיקציה מוחלטת, כלומר העדר אופציה טיפולית אחרת והניתוח מוצדק באופן נחרץ. שאר 80-90% ניתוחי כריתת הרחם מבוצעים באינדיקציה יחסית. הווה אומר שקיימים טיפולים תרופתיים וניתוחים שמרניים יותר, שיכולים להחליף את ניתוח כריתת הרחם. בצער יש להודות כי מספר לא מבוטל של ניתוחים אלה מבוצע אפילו ללא אינדיקציה כלשהי.

לעובדת הקלות הבלתי נסבלת של ניתוחי כריתת רחם, יש להוסיף את העובדה הבאה: ניתוחים אלה יוצרים "גל שני" של ניתוחים הנדרש לשם תיקון הפרעות כגון צניחת הנרתיק, רפיון רצפת האגן, הפרעות בשליטה בהטלת שתן ובפעולת מעיים, הדבקויות תוך-בטניות, פגיעה בתפקוד המיני, בקעים בצלקות ניתוחיות ועוד, הנגרמות כתוצאה מכריתת הרחם.

אי אפשר שלא לתמוה מדוע הגענו למצב זה. התשובה אינה חד משמעית ובטח לא פשוטה. מבין האופציות הניתוחיות הזמינות כיום, ניתוח כריתת רחם הוא "הוותיק" והמוכר ביותר. הניתוחים החדשניים השמרניים יותר, מצריכים מיומנות גבוהה הנרכשת בשנים רבות של השתלמויות והתנסות. מיומנות זו אינה נחלתם

הרחם הינו איבר שרירי ב-95% מגודלו. שריר הרחם הוא בעל מבנה ותפקוד ייחודיים ונמצא תחת השפעת מגוון גורמים ובעיקר תחת השפעה הורמונלית. השפעה הורמונלית זאת נמשכת כ-40 שנים מיום הופעת הוסת הראשונה ועד גיל המעבר שבו נפסקת כמעט לחלוטין הפעילות ההורמונלית. בנוסף מושפע הרחם בתקופה זו מ"ארועים" הורמונליים אחרים כגון הריונות ונטילת גלולות למניעת הריון.

אחת התופעות הקשורות להשפעת ההורמונים על הרחם היא שגשוג תאי שריר הרחם. התופעה יכולה להתרחש באופן אחד בכל תאי שריר הרחם או באופן מוקדי. הסיבה לכך אינה ברורה אך יש אפשרות סבירה שמדובר בתהליך גנטי שכן שגשוג-יתר של שריר הרחם שכיח יותר במשפחות.

התופעה שכיחה מאד ושרירני רחם נצפים ביותר מ-50% מהנשים מעל גיל 50.

תסמינים הקשורים ברחם שרירני מופיעים בכ 30% מהמטופלות והשכיחים שבהם:

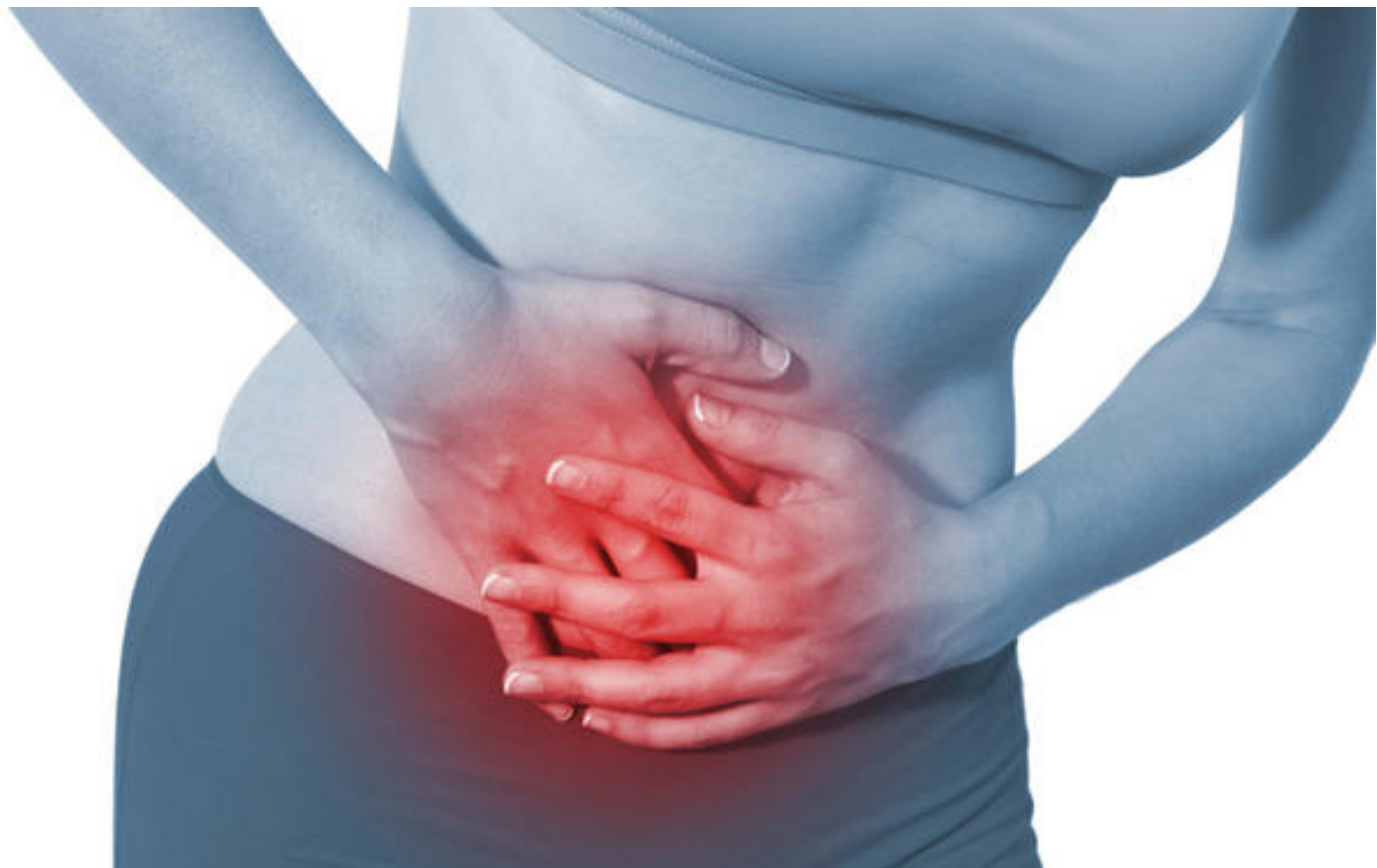
דימום ויסתי חזק, דימום בין-ויסתי, כאב בטן, כאב ביחסי מין, תפיחות הבטן, הפלות חוזרות, הפרעת פריין.

את שרירני הרחם ניתן לאבחן באמצעות בדיקה גינקולוגית שגרית ובאמצעי הדמיה. בדיקה גינקולוגית תקופתית יכולה לגלות גדילה הדרגתית של נפח הרחם.

אמצעי ההדמיה הטוב ביותר לאבחון שרירני הרחם הוא בדיקת העל-קול (אולטראסאונד) המבוצעת במרפאת הרופא המטפל ובמכוני על-קול.

ניתן לאבחן את שרירני הרחם גם בבדיקות CT ו-MRI אולם בדיקות אלה מסורבלות, יקרות, כרוכות בקרינה אלקטרו-מגנטית ויעילותן אינה עולה על יעילות העל-קול.

המלה "רחם" גזורה מהשרש ר.ח.מ. ממנו נגזרת גם המילה רחמים.

לסיכום - תופעת שרירי הרחם נפוצה מאד אולם ניתן להתנחם בעובדה כי במרבית המקרים אין כלל תופעות חולניות ואין צורך בטיפול. במקרים בהם התסמינים והממצאים מצדיקים התערבות, קיים מגוון גדול מאד של אמצעים שמרניים ופולשניים אותם ניתן להתאים למטופלת לפי מיקום, מספר וממדי השרירים. גם לגיל המטופלת ולצורך בפריור יש חשיבות בהתאמת הטיפול.

לא כל האלטרנטיבות מתאימות לכל המטופלות. לנשים שמיעדות לניתוח גינקולוגי כלשהו, ובמיוחד ניתוח לכריתת הרחם, אני מייעץ לא להיחפז בקבלת החלטה במידה ולא מדובר באינדיקציה דחופה או גידול סרטני, חלילה.

פנו לחוות דעת שנייה ואפילו שלישית, שאלו שאלות נוקבות אודות הסיכויים והסיכונים בטיפולים המוצעים, בררו את האלטרנטיבות, שתפו את הרופא בחששותיכן ובנטיית לבכן, ובחרו בקפדנות את הרופא המנתח.

ד"ר דובי לקסמן, מומחה ברפואת נשים, מנהל תחום כירורגיה גינקולוגית, איה מדיקל - המרכז לרפואת נשים מתקדמת

של רבים ולכן רופאים פחות מיומנים נוטים להציע את הניתוח אותו הם מכירים, כלומר - כריתת רחם. מטופלות רבות יכולות להעיד כי שמעו לא פעם מפי רופאים את האמירה הנדושה כי "הרחם נועד לגדל ילדים וגידולים". אחת השאלות שנשאלת מטופלת עם בעיה רחמית הינה האם בכוונתה להרות בעתיד. תשובה שלילית "מזכה" אותה בקידום לכיוון אופציית כריתת הרחם.

כאמור, ההתקדמות בתחומי הרפואה השונים ובייחוד ברפואת הנשים העמידה לרשות הרופאים חלופות יעילות לניתוח כריתת הרחם. עם חלופות מתקדמות ניתן למנות:

טיפולים הורמונאליים, טיפולים אנטי-הורמונאליים, התקן תוך-רחמי המפריש הורמונים, היסטרוסקופיה לכריתת פוליפים/שרירים, אבלציה (צריבה) ניתוחית של רירית-הרחם, אבלציה (צריבה) בחימום של רירית הרחם, אטימה של עורקי הרחם בצנתור (אמבוליזציה), טיפול באולטרא-סאונד ממוקד, כריתה שמרנית של שרירים, קיצור הרצועות להרמת רחם צנוח.

מדור תיירות ופנאי

טל אבן, Even Better, ייעוץ וקניינות פרמיום

סופר קאר - לא רק לסופר!

האם ההילה וההתרגשות שאופפות נהיגה ברכב אקזוטי נשמרות בחיי היום יום עם הרכב? לא בטוח.

בואו נדמיין רגע את החיים שלנו כשבבעלותנו רכב על אקזוטי. סופר קאר. עצמו עיניים ונסו לקבל את התחושה של טיול עם הפרארי שלכם בעמק אלואר, לתת גז עם המקלארן F1 שזה עתה רכשתם בכבישים של מיאמי ביץ'; להשתגע עם הבוגאטי החדשה באוטובאן שבין שטוטגרט למינכן. עונג.

כאילו כל הפוסטרים שכיסו את קירות החדרים של כל ילד מצוי, בעל פנטזיות מוטוריות, קמו לתחיה, ולא סתם, אתם ישובים ברכבים האלה ונוהגים בהם. ועכשיו נסו לדמיין את חיי היום יום עם המכוניות הללו...

יוטיוב. יו ניים איט.

אז כדאי שתסתפר, תתלבש יפה ותהיה מאד פוטוגני. כל הזמן. גם אם רק קפצת לקנות חצי מנה פלאפל.

בכניש

יצאת מהחניה. אל תשכח לאותת ולנופף לתודה למי שנתן לך להשתלב. גם ככה אתה נתפס בתור הנהנתן הזה עם הלמבורגיני. אתה לא רוצה שזה יתעצם.

אחרי 50 מטרים הרכב שליךך כמעט שפוגע בך. מזל שהספקת לבלום ולהסיט את האוטו לימין.

אבל אל תכעס על הנהג שכמעט והכרת את פרטיו האישיים. הוא צילם אותך עם הנייד שלו בוידאו תוך כדי נהיגה. הוא לא באמת רצה להיכנס בך.

הגעת לרמזור אדום. הבחור משמאל עם האיביזה מרים טורים. בירוק הוא פותח בחריקת צמיגים קלה ולא מרשימה ומתרחק לו לאיטו. עד שהבא בתור יעשה את התרגיל הזה.

ברמזור הבא הבחור שברכב שליךך יסמן לך להוריד חלון. הוא רוצה לשאול אותך המון שאלות חשובות לגבי האוטו. בהתחלה אתה משתף פעולה. אחרי כמה דקות אתה מבין שהדרך הנכונה היא

בחניה

גם אם יש ברשותך חניה פרטית מקורה, מצולמת סגורה ומאובטחת, בכל פעם שתקפוץ לעיר כדי לקנות משהו, תחנה ברחוב.

כל חזרה לרכב תלווה בסיבוב סביבו, במבט בוחן, קפדני ובעיקר חרד. מישהו פתח דלת? נישקו את הפגוש ביציאה מהחניה? מישהו הזיל ריר על האוטו, במקרה הטוב, או שגרם נזק מכון, במקרה הפחות טוב?

נכנסים לאוטו. מניעים. סביבך התקהלות של סקרנים. כעת אסור לעשות פדיחות. לא זריקת קלאץ' וכיבוי מנוע מביך, לא פגיעת גינט במדרכה (שהיא לא רק מפדחת. היא יקרה). לא נגיעה בפגוש הפיאט הישנה החונה מאחוריך, שאז יגיע הבעלים שלה, יתרעם על הנזק וידרוש שברולט מליבו חדשה כפיצוי.

ועוד דבר. תדע שבכל שניה נתונה אתה מצולם ומתועד. ב-7,000 טלפונים סולריים בערך. אתה הופך למסמר הרגע. כוכב פייסבוק.

לחייך אליו, לסמן לו את ברכת Howdy תוך נגיעה קלה בשולי הכובע שלך, ולהיפרד בזאת כידידים, עד לרמזור הבא שבו כנראה יסמן שוב את אותה התנועה של הורדת החלון. קצת כמו לשחק בפריזבי עם הלבדרור שלך.

אתה מנסה לצאת כבר מפרברי המטרופולין ולתת מעט דרוור למנוע האדיר ששוכן מלפניך, מאחוריך או מתחתך. תלוי מה קניית.

בדרך לשם, אתה נזהר בכל הבאמפים. הרי צריך לעבור אותם בחילה לא לפני שכמעט בלמת עד כדי עצירה לפני כל אחד מהם. אותו בחור נמרץ וחסר סבלנות

שיושב בטנדר שמאחוריך יפנק אותך ואת עוברי האורח בצפירות נמרצות.

כל בור קטן ותמים למראה, כל פגם בכביש מורגש היטב וחובט בך, תודות לצמיגים צנועי חתך ומתלים ובלמים ספורטיביים ונוקשים. ויותר מכך, כניסה לא זהירה לבור קטן בכביש, שעומקו כגובה קצה הפגוש הקדמי, עלולה להיות יקרה וכואבת עד מאד.

הגעת לרמזור נוסף. הפעם אתה שני בתור כשלפניך עומד SUV גדל מימדים. קח בחשבון שאתה כל כך נמוך, עד כדי כך שהוא בכלל לא רואה אותך במראה הפנימית שלו. רק שלא יחליט ליסוע לאחור פתאום. כמעט והצלחת לצאת מהעיר. אתה כבר מדמיין את הכבישים שבדרך, ובו בזמן נזכר שלעולם לא תוכל לנצל את רוב יכולות האוטו שלך. לא באופן חוקי בכל אופן.

פתאום בור שלפניך מחזיר אותך למציאות. בלימה חזקה. הבלמים הקרמיים פה בולמים מדהים, רק שתמיד צריך לזכור שלרכב שמאחוריך אין בלמים קרמיים, ולא בא לך שהוא יקרא את השלט "איך אני נוהג" ממרחק של 30 ס"מ. כל עצירה מלווה במבט מהיר אחורה. ובאופן מחמיר ותכוף הרבה יותר מהתנהלות ברכב שאינו אקזוטי.

נכון שהרכב יכול לחצות את קו ה-300 קמ"ש, אבל לשם כך אתה צריך כבישים ללא הגבלת מהירות או פשוט למסלול. בפועל, רוב היום אתה בין הילוך ראשון לשני, בעיר, נלחם במשנה זהירות בבורות, בפגעי הכביש, בתנועה סביך.

יוצאים מהעיר

או אז גילית שניידת משטרה יושבת לך על הזנב כבר כמה דקות. הקרוז קונטרול מיוצב על 100 קמ"ש. אתה מקפיד לאותת, נותן באדיבותך לנהגים אחרים להשתלב. אבל הניידת עדיין שם. מחפשת את הטעות הראשונה שלך. אחרי שסוף סוף היא עזבה אותך וירדה

במחלף, אתה אומר לעצמך "רק נתדלק וניסע". בדרך כלל, נכנסים לתחנת דלק, מתדלקים, משלמים, וממשיכים הלאה. פשוט, לא?

ברכב כמו זה שבחרת לך, הנושא מורכב מעט יותר: התקהלות. סקרנים. הבחור שמתדלק במשאבה לידך מתחיל לשאול שאלות כאילו שאתם חברים עוד מהטירונות.

"כמה עלה?", "כמה סוגרת?", "כמה פותחת?", "אפשר לצלם?", "רוצה החלפה עם הסובארו לגאסי 92 שלי?", "במה אתה עובד?", "כמה מרוויח?", "פנוי?". ואז מגיע הרגע, שכלמוד ניסיון, אתה מתחיל לענות בצניניות את התשובות הנכונות. הרכב הוא בעצם תוצרת הודו. תוכנן ונבנה על ידי הנכד החורג של פרדיננד פורשה. במו ידיו. בחיי.

ואז נזכרת שהבטחת לאשתך לקנות ביילו שולחן פיקניק מתקפל. אבל באוטו שלך יש מקום לאפסן בקושי את הארנק. אתה מוותר על הרעיון ויוצא לדרך.

ואז, אחרי כל התלאות שעברת, אתה סוף סוף מועך את הדוושה ושוכח הכל.

"I believe I can fly" הוא השיר הראשון שקופץ לך לראש, וכל דבר אחר בעולם הזה מאבד פתאום רלוונטיות. אחיזה בהגה שכזה, הרמת טורים בשריקה מענגת והתמכרות לגודל החוויה הזו, משנה לך את תפיסת העולם, היחסיות והמהירות באופן כללי. וזה שווה הכל.

אתה מוותר על שימוש יומיומי ברכב כזה. אתה לא באמת רוצה שיגרה כזו. אתה מחזיק עוד אוטו. נחמד. הגיוני. לא בולט. ליום יום.

ואת זו המיוחדת, שגורמת לך להוציא מעצמך צילי עונג שלא ידעת שאתה מסוגל להם, תשאיר לנהיגת כיף. רק לנהיגת הכיף. וגם אז תנהג בה באופן שכל רוכב אופנוע אימץ לעצמו: תניח שכל מי שסביבך נמצא שם רק בשביל לסכן אותך.

מזרר רפואה
קונבנציונאלית ולבטעית

ליאת פיש, מורה לפלדנקרייז

"תנועה היא חיים, החיים הם תהליך. שפר את איכותו של התהליך ותשפר את איכות החיים"

(משה פלדנקרייז)

• **שיעורים קבוצתיים** - המורה מדריך את הקבוצה דרך סדרה של תנועות עדינות ולא שגרתיות תוך הפניית הקשב אל הגוף המתנועע. דרך זו נקראת גם מודעות באמצעות תנועה (Awareness Through Movement - ATM).

בשנים האחרונות, מצטברות הוכחות מדעיות ליעילותה של השיטה. כך, למשל, במחקר שפורסם לאחרונה, נבחנה יעילות השיטה בשיפור התפקוד התנועתי, בקרב קבוצה של 15 חולי פרקינסון, שקיבלו 50 שיעורי פלדנקרייז קבוצתיים (שיעורי atm). קבוצת הביקורת מנתה מספר שווה של חולים, שקיבלו הרצאות במקום שיעורי פלדנקרייז.

תוצאות הניסוי לימדו על כך, כי חולי הפרקינסון שעברו את שיעורי הפלדנקרייז, הציגו תפקוד גבוה באופן משמעותי, בכל מבחני התפקוד (מעבר מישיבה לעמידה, סיבוב במקום, ושיווי משקל). מסקנת החוקרים הייתה, כי שיעורי השיטה עוררו שיפור ספציפי בממדים של תפקוד תנועתי בקרב החולים.

אחד הממדים התפקודיים הנחקרים ביותר, הוא שיווי משקל. שיווי משקל תקין, הוא תנאי הכרחי לתפקוד תנועתי תקין, ובראש ובראשונה, לעמידה ולהליכה. פעמים רבות, הוא מהווה אתגר לא רק ללוקים בהפרעות תנועה, אלא אף למבוגרים בריאים.

במחקרים מן השנים האחרונות, נמצא קשר חיובי בין השתתפות בשיעורי הפלדנקרייז, לשיפור בשיווי המשקל. ברקע לשיפור בשיווי המשקל, נמצא שיפור בקואורדינציה, במודעות הגופנית, בגמישות, בבטחון התנועתי ובמה שקרוי יציבות דינאמית (היכולת "לתקן" כל סטייה, מהמנח הראשוני).

בשעה שמחקרים אלה, מלמדים על התועלת התפקודית שמושגת

שיטת פלדנקרייז, הקרויה על שם ממציאה, ד"ר משה פלדנקרייז, פיזיקאי, ג'ודקא ומחנך (1904-1984), מסייעת, בין היתר, בשיפור היציבה, הקואורדינציה והגמישות. השיטה מסייעת בהקלה על כאב, ובצמצום הסטרס הגופני והנפשי שמקורו במגבלות תנועתיות ותפקודיות.

המודעות היא הכלי העיקרי בשיטה זו. בכך הכוונה להרחבת דימוי העצמי הגופני של האדם, כך שיכלול חלקים מהגוף שבמהלך השנים הוזנחו ונשכחו. בתוך כך מתגלים קשרים תנועתיים חדשים בין חלקי גוף שונים, וגדל מגוון התנועות העומדות לרשותו של המתנועע.

האינטגרציה גוף-נפש, כפי שזו באה לביטוי בשיטה, מאפשרת להגיע לנוחות רבה יותר בהתנהלות היומיומית. תבניות תנועה יעילות יותר מולידות הנאה רבה יותר.

בעיות שכיחות שמופיעות עם ההתבגרות, או בעיות שמקורן בסביבת העבודה (כגון ישיבה ממושכת מול מחשב), מקבלות מענה באמצעות שיטה זו. גם ללוקים בבעיות נוירולוגיות או אורטופדיות מזומנת הקלה. באותו הזמן, ספורטאים, רקדנים, שחקנים ומוסיקאים, עשויים ליהנות משיפור משמעותי בביצועיהם.

עוד ניתן לסייע באמצעות השיטה, לתינוקות וילדים בעלי קשיים התפתחותיים וצרכים מיוחדים.

ניתן לתרגל ולהתעמל בשיטת פלדנקרייז בשני אופנים:

• **שיעורים אישיים** - המורה מדריך את התלמיד באמצעות מגע ידיו. דרך זו נקראת גם אינטגרציה תפקודית (Functional Integration - FI).

ד"ר משה פלדנקרייז ז"ל, ממציא שיטת הטיפול "פלדנקרייז" מדגים את השיטה

כזה. הניסיון הקליני מלמד על כך, כי שינוי כזה אכן מתרחש בקרב התלמידים. השינוי קצר המועד, מופיע בדמות חוויות קינסטטיות ברורות במהלך השיעור ובסופו: גביהה, התקרקעות, שינוי במיקום הראש, שינוי בבהירות הראייה, תחושת ארגון שונה של חגורת הכתפיים, הבדלים בתחושה ובמיקום שני צידי הגוף, ועוד. בטווח הארוך, ניכרים שינויים משמעותיים ביציבה ובתפקוד בכלל. כל זאת, מבלי שהנבדק צריך "לתקן" את עצמו, כפי שלעיתים "מבקשות" שיטות תנועה אחרות לעשות.

ליאת פיש, מורה לשיטת פלדנקרייז מזה עשור. מלמדת ב"מרפאה להעצמה גופנית", של המערך הנוירולוגי, בבית החולים "איכילוב", ובקליניקה פרטית בהרצליה. בעלת תואר שני בתנועה מטעם האקדמיה למחול ולמוסיקה ע"ש רובין בירושלים (בשילוב עם החוג למדעי הקוגניציה באוניברסיטה העברית). מורה לפילאטיס שיקומי מאז שנת 2002.

בזכות שיעורי הפלדנקרייז הקבוצתיים (ATM), קשה יותר למצוא תמיכה מדעית בשיעורים הפרטניים של השיטה (FI). זאת, לא בגלל שהם מועילים פחות (אולי ההפך הוא הנכון). הקושי הוא מתודולוגי: קשה לעמוד על מדד אחד או מספר מדדים נפרדים, בתוך מהלך דינאמי, אנושי ומורכב, כגון זה המתקיים במהלך שיעור במגע. עם זאת, לאחרונה פורסם מאמר, שבדק באמצעות FMRI, את השינויים בעוררות המוחית, בעקבות גירוי תחושת קצר, המבוסס על שיטת פלדנקרייז. במחקר זה, נמצא, כי גירוי סנסו-מוטורי קצר, לא פולשני, של כף הרגל של הנבדקים (הלקוח מתוך הטכניקה של השיעורים במגע), עשוי להוביל לשינוי קצר מועד, בפעילות הנרשמת במרכזים שונים במוח. מרכזים אלו קשורים בתפקודיות. ממצאים אלו, לכל הפחות, רומזים, על השפעתם האפשרית של שיעורי הפלדנקרייז הפרטניים, על מה שמכונה "למידה סנסו-מוטורית". במילים אחרות, מגע מדויק, המכוון ליצירה של ארגון מחודש של היציבה, כפי שנעשה באמצעות השיטה, אכן עשוי להוביל לשינוי

מדור תיירות ופנאי

כתב וצילם: ד"ר גלעד (גילי) חסקין, מדריך טיולים

קסמי המזרח של פס

מבושל עם קינמון וצימוקים, כשמסביבם צלחות קטנות של זיתים, יוגורט וכיכרות ענקיים של לחם. מנה מפורסמת אחרת היא פסטיליה פסית, מעדן מבצק עלים, בשר יונים טחון ואבקת סוכר.

פס. למרגלות האטלס (צילומים: גילי חסקין)

הווריאציה המרוקאית ל"גטו" האיטלקי

הסיור בעיר החדשה, "פס אל ג'דידה", שנוסדה במאה ה-13, מתחיל בדרך כלל ברחבה שמול ארמון המלך. ארמון זה נחשב ליפה ולגדול ביותר מבין ארבעה עשר ארמונותיו של המלך ושטחו כ-820 דונם, בערך כגודלה של ירושלים העתיקה. הקומפלקס נבנה במשך כ-700 שנה ולו שבעה שערים, אחד לכל יום בשבוע, כולם מעוטרים במלאכת מחשבת של עבודת ברונזה.

ראשית, נשימה פעמינו אל המלָאח, שכונותיהם הסגורות של היהודים, הווריאציה המרוקאית ל"גטו" האיטלקי או ל"חֶדְרִיָה" הספרדית. ישנן סברות שונות באשר למקורו של השם "מלאח": אולי משום שהשטח נחשב למלוח, כלומר בעל איכות גרועה; או בגלל שהמלאח הראשון הוקם במקומו של שוק המלח; ואולי משום שאחד העיסוקים היהודיים היה שימור ראשיהם המותזים של אויבי המלח, על ידי המלחתם, טרם הצגתם לראווה על חומת העיר.

המלאח התקיים בסימביוזה בין השליט לבין נתיניו היהודים. הם היו אוכלוסיה שסיפקה לו שירותים מסחריים ופיננסיים והיה קל יחסית להטיל עליה מיסים, והוא נתן להם את ההגנה החיונית בערים

עם היסטוריה מפוארת של 1,200 שנה, שנוכחת בין רחובותיה וסמטאותיה של פס גם בימינו, קשה שלא ללכת שבי אחרי השילוב המרגש של סדר וארגון כמעט אירופאיים עם החושניות המרוקאית. צבעים, קולות וריחות של עולם הולך ונעלם

מרוקו היא סיפורו המרתק של הניגוד בין הצינה המנשבת מהרי האטלס המושלגים לבין נשימתו החמה של המדבר. יש בה מצודות בוץ, כפריים כְּרֶפְרִיִים וערים שהיו בעבר בירותיהן של אימפריות ומתחו את גבולותיה של מרוקו, צפונה ומזרחה. ובליבה - פס, שהיא צוהר לחיים של ימי הביניים בעולם הערבי.

פס היא אחד המרכזים העתיקים של האיסלאם ובשל כך אחד מכינוייה הוא "העיר הקדושה". היא היתה בירתם של האיזיריסיים, שליטיה הערביים הראשונים של מרוקו, שהביאו אליה את דתו של מוחמד והיא גם העתיקה שבין הבירות האימפריאליות במרוקו.

גלביה, תרבוש והרים של קוסקוס

פס שוכנת למרגלות הרי האטלס התיכוניים, באגנו של נהר סֶבּוּ, בתוך מרכז חקלאי פורה. לפי המיתוס, היא נוסדה כעיר מוסלמית באמצע הדרך בין שתי ערים: וולובוליס הנוצרית וסֶפְרוּ הויהודית במאה השמינית לספירה. שליטת תושביה על מרכזי העצבים ועמדות הכוח מיוחסת לעיתים למיקומה של פס בליבה של המדינה.

מספרים כי המייסד המיתי של העיר, מולאי אידריס הראשון, שלימים הפך לקדוש, הלך לאורך המים היוצאים ממעיין ראס-אל-מה, עד שהגיע למישור מוריק, ושם המליץ לו איכר זקן, לייסד את עירו. תוך כדי בנית הבניין הראשון של העיר לגדת הנהר, מצא גרזן זהב, Faz, וזה המקור לשמה של העיר.

ה"פסים", תושביה של פס, ידועים ברחבי מרוקו כפקחים ומתוחכמים. מלעיזיהם טוענים, אולי בקנאה, שהם קמצנים. הם פיתחו תרבות עירונית מתקדמת, מסורת אינטלקטואלית, מטבח, לבוש וסגנון מיוחדים.

כך למשל, הלבוש העירוני האופייני הוא גלביה לבנה עם רצועה רקומה בחוטי כסף. זהו גם מקורו של התרבוש המוסלמי ומכאן שמו - פס. המאכל האופייני לעיר הוא עוף אפוי בטאגין והרים של קוסקוס

העיר הסודית

העיר העתיקה מוקפת בחומה עבה בעלת ארבעה עשר שערים ובלבה מסגד אלקרוויין, אחד המרכזים הקדושים לאיסלאם בצפון אפריקה. ב-187 רבעיה של העיר פוזרים עוד כשלוש מאות מסגדים קטנים יותר ובכל רובע צריכים להיות לפי החוק מסגד, מדרסה, מאפיה, מזרקה (סביל) וחמאם.

לעיר העתיקה שני חלקים: "אל אנדלוס", המבטא את החיבור המרוקאי בן מאות השנים אל ספרד ואילו "אלקרוויין" מבטא את הקשר אל העולם הערבי ואל ארצות צפון אפריקה. ואכן יש בה מן הפראות הצפון אפריקאית ומן העידון הספרדי.

הכניסה לעיר מותרת להולכי רגל בלבד, על שתיים ועל ארבע, והסמטאות הומות אדם אך השוק מסודר ומטופל להפליא. מכל עבר נשמעות קריאות האזהרה של החמרים, הצועקים "בִּלְקִי, בִּלְקִי", היינו זהירות, הקוראות להולכי הרגל לסור מדרכם.

העיר העתיקה של פס הינה מבוך של רחובות מתפתלים וסמטאות עיוורות, כמיטב מסורתו של המזרח. הסמטאות הללו היו קן מוצלח להתפתחות אינטריגות פוליטיות ואחרות ומשום כך כונתה גם "העיר הסודית".

בין המבנים החשובים שבעיר העתיקה נמנית מדרסת אבו עִינִינְיָה, שנבנתה במאה ה-14 על ידי הסולטן בן השושלת המרינידית. זהו המבנה הדתי היחיד בעיר שניתן לבקר בו, וכדאי לעשות זאת משום שהמדרסה מרהיבה בעיטוריה ונחשבת ליפה ביותר במרוקו. יש בה שילוב נהדר בין עיבודים של עץ ארז, גילופים בסטוקו ומזאיקה של אריחים מזוגגים.

מקום טוב ללמוד בו. המדרסה

בניין חשוב אחר הוא זאוויית מולאי אידריס השני, מבנה קבר, שבסמוך לו נבנה מסגד, כדי להתגבר על איסור התפילה בקברים. המבנה נקרא על שמו של מולאי אידריס, הקדוש הרשמי של העיר, שחשיבותו המשך בעמ' הבא <

תוססות ורוויות מהפכות כבמרקו. כיום המלאח ריק מיהודיו, אם כי כמה מהתושבים עדיין זוכרים אותם לטובה. אני התרשמתי שמרוקו חסרה ליהודיה, לא ברור עד כמה הם חסרים לה.

הסתייענו במדריך מקומי כדי לסייר בעיר. הבית שהרמב"ם שהה בו בדרכו מספרד למצרים היה קל יחסית לאיתור. זהו הבית שבו חי "הנשר הגדול", מגדולי ההוגים של העם היהודי בכל הדורות. לא רחוק משם, חי במאה ה-14 אבן ח'לדון, מחשובי ההיסטוריונים הערביים.

שמירה על בית קברות של מיעוט הינו קריטריון מצוין ללימוד על מידת סובלנותו של משטר ואנו מוצאים את בית הקברות היהודי שמור ומטופח. שומר המקבל את שכרו מהמדינה מקפיד על הניקיון ומסביר לנו פנים. במרוקו, ליהודים אסור להיכנס לבית קברות מוסלמי ולהפך. בתוך בית הקברות בולטים קברי סת חתואל ור' שלמה אבן עמר, אך אנו נחפזים אל קברה של הצדיקה סולליקה. היתה זו נערה יהודיה יפהפייה, ילידת 1817, שסירבה להתחתן עם מוסלמי מנכבדי העיר. למזלה קצר המועד היא אומצה על ידי הוויזיר, אך למרבה הצער גם הוא התאהב בה. מכיוון שסירבה להתאסלם ולהינשא לו, הוצאה להורג על ידו וגופתה הוגנבה על ידי היהודים לבית הקברות. עם השנים הפכה לדמות הנערצת גם על ידי מוסלמים, בדרכו הפתלתלה של המיתוס.

הכניסה לעיר העתיקה דרך השער הכחול. "העיר הכחולה"

הארמון יפה, המלאח מרגש ובכול זאת, לבו של הטיול הוא העיר העתיקה. זוהי שמורה היסטורית, עם רבעים אוטרקיים, גילדות של אומנים והמוני אדם הדרים בצפיפות ומתרוצצים ברחובותיה העקלקלים כנמלים עמלניות. זוהי עיר עתירת תרבות, בעלת מסורת דתית-ערבית, שאופייה מזרחי, אך עברה ולבה שרויים במערב. פס היא תזכורת חיה למאות הראשונות לכיבושי האיסלם, ל"תור הזהב" שלו, עת קם כאן אחד ממרכזי הידע המערבי, עד כמה שזה נשמע מוזר כעת.

קסמי המזרח של פס

< המשך מעמ' קודם

לא בכדי הרחיקו את הבורסקאים היהודים לשולי בית הכנסת

סוק אל דבחין הוא אזור הבורסקאים, מעבדי העור. לכאן מביאים את העור שעובד תחילה בבית, וממליחים אותו, משרים במים, מגרדים ומשרים בחומרי בריסה וייבוש. לאחר מכן מותחים את העור על גבי לוח עץ, מגרדים אותו ומשרים בסיד, בצואת כלבים, בתמיסת קמח ודורכים עליו ברגליים. השלב הבא הוא הרתחה בדוד נחושת, השריה בתמיסה, ריסוס במי גופרית, שטיפה נוספת במים נקיים וגלגול כגליל. הבריכות השונות מדיפות ריח רע. לא לחינם הושבו הבורסקאים היהודיים בשולי בית הכנסת.

אנו מטפסים לגגו של בית מספר שש. הצחנה עולה אל על ומכבידה על הנשימה. עלי נענע הנדחפים לנחיריים מסייעים למבקרים לשרוד את הסרחון. המראה הנשקף ממעל עוצר נשימה ולא רק בגלל הריח. הצבעים מחפים על הכול: בריכות מלאות בנוזלים צהובים, אדומים ואפורים. מעבדי העורות מתרוצצים בין הבריכות, אדישים לתיירים, מרוכזים בשלהם. שוקדים על מלאכתם, במכנסייהם הקצרים ובחלוקיהם המזוהמים, כבימים ימימה.

בדור הבא ספק אם יהיו עוד בורסקאים. ספק אם יהיה במאה ה-21 מקום למלאכות עממיות. לא רק הבורסקאים ייעלמו מן הנוף, גם מנפצי הצמר, מגלפי העץ, הקדרים, הכובענים ומתקני הסירים שהלמות פטישיהם נשמעת למרחוק. הילדים העובדים כשוליות בבתי המלאכה השונים אינם נותנים את דעתם כי הם הדור האחרון העוסק במקצועם. עולם הולך ונעלם. לבי הולך שבי אחרי הבזאר המרגש בשילוב שבין סדר וארגון אירופאים כמעט, לבין חושניות מרוקאית. כל ביקור בבזאר הוא חזרה במנהרת הזמן לעולם של פעם ובכל פעם שאני מזדמן לפס אני מבקר את עושי הגבינה, את מפטמי האפרוחים, את רוקמי הגלבויות, החייטים והמרפאים העממיים, שידועים לרקוח שיקויי מרפא מצמחי ההר המדבר.

הדתית נובעת מתפקידו המדיני - הוא אחרון צאצאי מוחמד שהצליח לנהל את מרוקו כיחידה אחת. אחרי מותו החלה הממלכה להתפורר. הכניסה למקום אסורה לכופרים, אולם ניתן להציץ לקבר עצמו דרך פתח בשער הנשים המכוסה בפיסות בד, זכר לנדרים. ביקור בקבר נחשב לסגולה כנגד עקרות וללידה קלה, והראייה היא המנעולים שתלויים על חלונות הקבר מבחוץ.

שוק המכשפות של הייקים

כעת ניח למבנים, לאומנות ולהיסטוריה ונצא אל השווקים. פס מכילה אוסף עצום של שווקים: שוק הצמר, שוק הצבעים, חרשי הנחושת והקדרים. השווקים הללו אינם רק דוגמא מובהקת לעיר המוסלמית-אירופאית של ימי הביניים, אלא גם חגיגה של קולות וצבעים שבה הדוכנים דומים ליצירת אומנות. כל אחד מהם ובעיקר כולם ביחד הם פאזל מרהיב של צבעים, סימפוזיה של קולות, ערב רב של ריחות.

שוק החמאה ממוקם בתוך כלא מהמאה ה-14, בשוק עין אללו תמצאו מוצרי עור ייחודיים, שוק החינה הינו שוק חגיגי של עלי וממרח חינה ולידו נמצא גם שוק המכשפות, הפרוס בצל עצים. סוק אל עטארין הוא שוק התבלינים שבו הם נערמים בפירמידות מחודדות צבעוניות להפליא המדיפות ניחוחות חריפים למרחוק.

סוק אל נגארין הוא שוק הנגרים ה"גילדאי", בעל אופי מדיוויאלי, שעדיין לא הפך לתיירותי. אפשר לשאוף לעומק הריאות את ניחוחם של עצי הארז והערער המגולפים לעיפה ולראות הריטים ייחודיים, לא רק לשימוש יומ-יומי.

הפסים מכונים גם ה"ייקים" של מרוקו. בניגוד לערבוביה החושנית של מרקש, שווקיה של פס הם מופת לסדר וניקיון. ברחוב אחד, למשל, מרוכזים סוחרי התמרים. שורות שורות של ארגזי עץ, מלאים בתמרים הממוינים לפי צבע וגודל. כמה מן הסוחרים הזריזים בוצעים את התמרים, שולפים את חרצניהם וממלאים אותם באגוזי מלך. סמוך להם דוכני צימוקים, גם הם זוהרים בשלל גווני אדום וצהוב.

לא הרחק משם, דוכני הירקות. בשקי היוטה מבצבצים בצלים המבריקים בקליפתם ושומים המתפוצצים כמעט מגודל שיניהם. אך ציורי מכולם הוא רחוב החמוצים - פירמידות מחודדות של זיתים, שחורים וירוקים, מבריקים ונוצצים למרחוק, ביניהם תחובים פלחי לימונים מוחמצים אף הם, היוצרים קומבינציה של צבעים המפעילים את בלוטות הריר. אין צורך להתאפק יותר מדי. המוכרים מגישים למבקר את הזיתים, את האגוזים, את התמרים, את הגבינות, היישר לפיו. כך שגם חוש הטעם יוצא נשכר מן הביקור.

היהודייה הקטנה שהראתה להיטלר מאיפה משתין הדג

הללו פגעו במורל החיילים הגרמנים שלא ידעו מהיכן תבוא ההפצצה הבאה או מתי. פולינה הרסה להם את הלילה.

היטלר לא האמין בשילובן של נשים בצבא או בתעשיות המלחמה. הוא האמין כי נשים צריכות להישאר בבית לאפות עוגות ולגדל את ילדיהן. יועציו שניסו לשכנעו, נתנו לו כדוגמה את הנשים הסובייטיות אך היטלר השיב כי "אין להשוות בין נשים גרמניות גבוהות בעלות רגליים ארוכות לבין נשים סובייטיות שמנות, נמוכות ופרימיטיביות".

בחורף של שנת 1943 התפתחו קרבות

קשים בין הסובייטים לגרמנים בחצי האי קרים. הסובייטים היו לכודים והתחמושת שלהם הלכה ואזלה. פולינה וחברותיה נקראו לסייע ובעזרת הטקטיקה שלהן, כיבוי המנוע באוויר והגעה בשקט מוחלט למטרה, הן הצניחו תחמושת וציוד לכוחות. פולינה השתתפה בעשרות משימות שכאלו והכוחות החזיקו מעמד עד לחילוץם. טיסתה האחרונה במלחמה הייתה מעל העיר ברלין.

לאחר שהסתיימה המלחמה חזרה פולינה ללימודי ההיסטוריה באוניברסיטת מוסקבה. שנה לאחר מכן כשהחלו לחקור את ביצועי גדוד הנשים התברר כי לא היה אח ורע למספר הגיחות הקרביות שביצעה פולינה, יותר מ-860 משימות שכאלה. במאי 1946 עוטרה פולינה באות הגבורה הגבוה ביותר "גיבורת ברית המועצות".

בשנים שלאחר המלחמה עבדה גלמן כמתרגמת, נשלחה לקובה ואף הגיעה לדרגת סגן אלוף במילואים. היא הלכה לעולמה בשנת 2005.

גלמן הייתה אחת מאותם "נשים סובייטיות שמנות, נמוכות ופרימיטיביות" שעזרו לנצח את המלחמה.

גיבורה אמיתית.

פולינה גלמן נולדה בשנת 1919 בעיר ברדיצ'ב שבאוקראינה בה התגוררה קהילה יהודית גדולה. כאשר הייתה בת פחות מחצי שנה, נרצח אביה במהלך פוגרום שביצעו חיילים אוקראינים ביהודי העיר. האוקראינים בהובלתו של סימון פטליוורה ביצעו עשרות פוגרומים ביהודים בכל רחבי אוקראינה באותה שנה.

לאחר מות האב עברה המשפחה להתגורר בעיר הומל (גומל) הבלארוסית. פולינה נמוכת הקומה הייתה בבית ספר תיכון כאשר החלה

להתעניין בהטסת דאונים. באחת הפעמים כאשר הייתה באוויר עם מדריך, לא הצליחה פולינה להגיע לדושות הדאון, ונאלצה לעזוב את החוג. לאחר שסיימה את לימודי התיכון, החלה פולינה ללמוד היסטוריה באוניברסיטת מוסקבה.

ביוני 1941 פלשו הגרמנים לבריה"מ והנהגה הרוסית קראה לצעירים להתנדב לצבא. ברית המועצות בהובלתה של טייסת רוסיה מפורסמת, הקימה מספר טייסות של מטוסי קרב ומפציצי צלילה, בהן הטייסות ואנשי הצוות היו כולן נשים. כשפולינה שמעה על כך, היא התנדבה לשרת ביחידה, אך בגלל גובהה, לא יכלה להפוך לטייסת והיא הוכשרה כנווטת קרב. החל מחודש יוני 1942 החלה פולינה לטוס למשימות הפצצה במטוסי אימון מיושנים שהיו עשויים מעץ ויכלו לשאת מספר קטן של פצצות. הטייסות כדי להתחמק מאש נ"מ, היו מגיעות באמצע הלילה בחסות החשיכה וכאשר היו בגובה רב מעל המטרה, היו מכבות את המנוע. בשקט מוחלט הן היו דואות ומגיעות היישר מעל המטרה, בעיקר ריכוזי חיילים או בסיסים עורפיים ואז בהפתעה גמורה מטילות פצצות על האויב. לאחר מכן היו מגיעות את המטוס ומסתלקות במהירות. הגרמנים הזועמים כינו את הטייסות הללו "מכשפות הלילה".

לאחר שובן לבסיס, היו מתדלקות, מתחמשות וממריאות שוב למשימתן הבאה. לעיתים ביצעו הנשים בין 6 לעשר תקיפות בלילה אחד. ההפצצות

יובל מלחי - מרצה להיסטוריה, חבר ביחידת המרצים הצה"לית, פודקאסטר ומפיק פודקאסטים. בקרו אותנו - www.historia.co.il

מדור תערוכות
צילום ואומנות

תערוכת ציורים - הניה גור-אריה

"אשת היונים" בשולי כנרת רבין בתל אביב

"אסופת חיינו" חסר בית ברחוב אבן גבירול בתל אביב

"כפר הנופש בכפר בלום" - צמחיה עבותה ומבויתת באיזור הצפון בכפר בלום

"פינה בבית כפרי" בית בכפר קטן בהרים ביוון

הניה גור-אריה

על האמנית:

הניה גור-אריה, תל אביב, ציירה במשך שנים בצורה עצמאית.

מראשית שנות ה-80 למדה בקביעות באוניברסיטה עממית בתל-אביב ובמרכז לאמנויות ביפו, אצל ישראל פורט, ברוך אלרון ואחרים.

היא מרבה לצייר נופים ואנשים מסביבתה הקרובה ומרשמי מסעותיה ברחבי העולם. בתערוכה זו מוצג מבחר קטן מיצירותיה.

ציוריה בולטים בעבודה מדויקת על פרטים והפיכתם למציאות ססגונית אחידה, חיה ונושמת. האמנית שיוצאת מתוך נקודת מוצא של עין העדשה מעבירה את הוויותיו השגרתיות של העולם לשפת הציור החומרית האישית שלה.

על גבי הבד היא בוראת עולם של אידיליה המערב חוויות וזיכרונות מהמאגר האישי עם ערגה ליופי, לשקט ולשלווה. האידיליה של הניה גור-אריה היא אידיליה של התגשמות חלום, הנאה מחיוך של ילד, מאור רך ביום חורפי בחוף הים, מפריחה ססגונית של עץ בחצר הבית.

"על גדות הירקון" סביבה מטופחת בתל אביב בפארק על גדות נהר הירקון

"סככת אבטיחים" ילד יושב על ערימת אבטיחים באיזור צומת גולני

הצטרפות להשקעת גופים מוסדיים, באפיק "Direct Lending" בעולם ללקוחות כשירים וללקוחות הבנקאות הפרטית

גבוהה וזאת תוך סיכונים נמוכים, ניהול בינלאומי איכותי וללא חשיפה לתנודתיות הבורסה. קבוצת פיננסים מאפשרת לראשונה, ללקוחות פרטיים להצטרף לאפיק השקעה איכותי זה. ההשקעה מתבצעת באמצעות קרנות בינלאומיות מהמובילות באירופה ובארה"ב, הן מבחינת סך ההון המנוהל על ידן, והן מבחינת הביצועים לאורך שנים ויכולתן לעמוד ביעדי ההשקעה.

התנאים:

- צפי משך זמן ההשקעה כ-6 שנים.
- מינימום השקעה: \$100,000.
- יעד תשואה שנתית 8%-12%
- (בהתאם למגוון סוגי הקרנות).

הרקע: מאז משבר החוב של 2008 הבנקים המרכזיים והרגולטורים בארה"ב ובאירופה מעלים את דרישות ההון העצמי מהמערכת הבנקאית באופן ניכר.

תהליך זה מחייב את הבנקים לגייס הון ולהקטין את חשיפתם לאשראי עסקי. מנגד, גופי השקעות בינלאומיים וותיקים ובעלי מוניטין מרחיבים את הקרנות הייעודיות למימון אשראי עסקי, כמענה לצרכי האשראי של חברות גדולות ורווחיות, ומשיגות גמישות ויעילות בהשוואה למערכת הבנקאית המסורתית. קרנות אלו זוכות למימון על ידי השקעת גופים מוסדיים.

אפיק השקעה זה מכונה "Direct Lending".

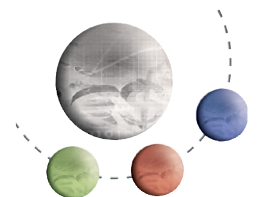
המשקיעים המוסדיים משקיעים באפיק זה במטרה לתשואה

Finansim
קבוצת פיננסים
בנקאות פרטית זה פיננסים

07777-83000

www.bankautpratit.co.il/directlending.html

אין באמור כדי להוות תחליף לייעוץ השקעות בידי יועץ השקעות בעל רישיון על פי דין המתחשב בצרכים ובנתונים הייחודיים של כל אדם. אין באמור משום הצעה לציבור כמשמעותה בחוק. ההשקעה מוגבלת ל-35 משקיעים, שייבחרו בהליך שיקבע המפרסם, או למשקיעים מסווגים המנויים בתוספת הראשונה

The End of Summer...

SPECIAL
HOLIDAYS
OFFER*

YOUR INTIMATE BOUTIQUE MANSION

13 Derech Ha'hachiot st. Ein Kerem, Jerusalem Tel: +972.2.6500.506 www.hotelalegra.co.il

* Spa treatment in Holidays time 1+1

“פיננסים חסכון אקטיבי”

**תכנית השקעות מאוונות למטרות חיסכון
לטווח ארוך ברמות סיכון בהתאמה אישית.**

תכנית השקעות באמצעות פיזור נכסים בישראל ובחו"ל.

■ **נזילות** - תכנית השקעות בה הכספים נזילים וניתנים למשיכה בכל עת.

■ **ליווי אישי ומקצועי** - יועץ השקעות בכיר מלווה את הלקוח בהתאמת תכנית ההשקעות למטרות תשואה וסיכון. הייעוץ הינו יזום לעדכון ושינוי תמהיל ההשקעות באופן שוטף בהתאם להתפתחויות בשוקים.

■ **מסלולים** - תכנית ההשקעות יכולה להתבצע הן במסלול שקלי והן במסלול דולרי.

■ **דמי ניהול** - דמי ניהול נמוכים ללא דמי משמרת, ללא עמלות הפצה, וללא סוכן.

תכנית ההשקעות מלווה על ידי יועצי ההשקעות של חברת פיננסים ניהול הון פרטי בע"מ

לרישום ופרטים נוספים:

07777-83000

www.nihulhon.co.il

